ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΤΟΜΟΣ Σ'. | *Συνδρομὴ ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἀπριλίου ἑκάστου ἔτους ἐτησία μὲν* | ΕΤΟΣ Σ'.
ΑΡΙΘΜ. 3 (123). | *φρ. χρ. 25 ἑξάμηνος δὲ φρ. χρ. 12½.* | *τῇ 1/13. Μαΐου 1890.*

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΥΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΙΝΑ Κ. ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ.

Ἡ ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ Ῥαΐθοῦ μία τυγχάνει τῶν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνεξαρτήτων καὶ αὐτοδιοικήτων ἀρχιεπισκοπῶν, ἀνάγουσα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς μέχρι τοῦ ἑνάτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, ἀφ' οὗ ἀδιάκοπος σειρὰ ἐπισκόπων καὶ ἀρχιεπισκόπων τοῦ Θεοβαδίστου ὄρους διήκει μέχρι σήμερον. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ τυγχάνει συνάμα καὶ ἡγούμενος τῆς φερωνύμου μονῆς τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ κατὰ τὸ 541 κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην κτισθείσης. Τὸ ζήτημα πότε καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου προήχθη εἰς ἐπίσκοπον καὶ ἀρχιεπίσκοπον καὶ δὴ αὐτοκέφαλον δὲν διελευκάνθη εἰσέτι. Πιθανωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη καθ' ἣν, τῆς πάλαι ποτὲ ἀκμαζούσης ἐπισκοπῆς Φαρὰν καὶ Ῥαΐθοῦ ὑπὸ τῶν ἀγρίων ἀραβικῶν ὁρδῶν τὰ ἔσχατα παθούσης, καὶ τῶν χριστιανῶν, τῶν μὲν σφαγέντων, τῶν δὲ εἰς ἐξόμωσιν βιασθέντων, ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ ῥεύματος τοῦ Ἰσλάμ, ὁ ἐπίσκοπος Φαράν, ὡς τόπον καταφυγῆς, εὗρε τὸ μοναστήριον, ἀφ' οὗ, ὡς ἀπὸ ἰσχυροῦ προπυργίου, ἠδύνατο νὰ διοικῇ τὰ περισωθέντα καὶ ἐπιζήσαντα λογικὰ πρόβατα τῆς ποίμνης αὐτοῦ. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, κοινῇ ψήφῳ τῶν Πατέρων καὶ τῇ τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ Πατριαρχῶν ἐπινεύσει βουλομένων τιμῆσαι τὸ θεοβάδιστον Σίναιον, ὁ τέως ἐπίσκοπος Φαράν καὶ Ῥαΐθοῦ προήχθη εἰς ἀρχιεπίσκοπον Σινᾶ Φαρὰν καὶ Ῥαΐθοῦ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς ὁλομελείας τῶν Πατέρων, χειροτονεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κοινῇ ἀποφάσει τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΙΝΑ Κ. ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ.

Τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Σινᾶ ἐκόσμησαν ἄνδρες σπουδαῖοι, ζηλωταὶ τῶν πατρίων καὶ ὑπέρμαχοι τῆς πίστεως ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ ὑπὸ μόνης τῆς θείας Προνοίας ἦτο δυνατὴ ἡ διάσωσις διὰ μέσου δεκατριῶν αἰώνων βαρβαρότητος τοῦ παλλαδίου ἐκείνου καὶ τοῦ φάρου τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ὀρθοδοξίας. Τὸ δὲ θαυμασιώτερον, ὅτι τὸ παλλάδιον τοῦτο διέσωσαν Ἕλληνες μοναχοὶ ματαιώσαντες πάσας τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἑτεροδόξων Σταυροφόρων Κοπτῶν καὶ Ἀρμενίων, καὶ διαφυγόντες τῶν ἀλλοδόξων τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον. Μεταξὺ τῶν διασημοτέρων ἀρχιεπισκόπων Σινᾶ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἑκατονταετηρίδα τυγχάνει ὁ Κωνστάντιος 1804—1859 ὁ καὶ Πατρι-

ἀρχης Οἰκουμενικὸς χρηματίσας, οὗ ἡ φήμη, ὡς σοφοῦ καὶ πολυΐστορος, καὶ ἀνὰ τὴν ἑσπερίαν ἐξηπλώθη· ἰδίᾳ ἡ «Κωνσταντινιὰς» καὶ τὰ «Αἰγυπτιακὰ» αὐτοῦ πολλῆς ἐτύγχανον παρὰ τοῖς συγχρόνοις ὑπολήψεως. Ἀλλ' οἱ νῦν Σιναῖται καυχῶνται ἐπὶ τῷ νῦν αὐτῶν ἀρχιεπισκόπῳ Κ. Πορφυρίῳ συνενοῦντι ἐν ἑαυτῷ ζῆλον ἀκραιφνῆ ὑπὲρ τῆς Μονῆς, νοῦν ὀξυδερκῆ καὶ βουλὴν ἰσχυρὰν εἰς τὸ ἐπιτελέσαι τὰ δόξαντα. Γεννηθεὶς ἐν μικρῷ χωρίῳ τῆς εὐάνδρου καὶ περικαλλοῦς Ζακύνθου κατὰ τὸ 1833, νέος ἔτι τὴν ἡλικίαν, διεφλέγετο ὑπὸ σφοδροῦ ἔρωτος πρὸς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν. Ἀκούων δὲ τὰς ἀφηγήσεις τῶν Σιναϊτῶν περὶ τῶν ψυχοσωτηρίων καλλονῶν τοῦ Θεοβαδίστου ὄρους ἀπεφάσισεν ἐν ἔτει 1853 νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ Σίναιον. Ἀφικόμενος εἰς Κάϊρον ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῷ ἐν Καΐρῳ Μετοχίῳ, ὡς δόκιμος, τεθεὶς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ποδηγεσίαν ἑνὸς τῶν γεραιτέραν καὶ σεβασμιωτέρων Σιναϊτῶν Κυρίλλου τοὔνομα. Διελθὼν τοὺς τῆς δοκιμασίας χρόνους καὶ ἀρίστην πολιτείαν ἐπιδειξάμενος, ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ μετὰ τοῦ Γέροντος αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς Κίεβον τῆς Ῥωσσίας, ἔνθα ἐξέμαθε τὴν ῥωσσικὴν γλῶσσαν διακούσας καὶ ὀλίγα θεολογικὰ μαθήματα ἐν τῇ ἐκεῖσε θεολογικῇ ἀκαδημίᾳ. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν μονὴν κατὰ τὸ 1864 διωρίσθη εἰς πολλὰς σπουδαίας διακονίας τῆς μονῆς διακριθεὶς ἐπὶ εἰλικρινεῖ ζήλῳ καὶ αὐταπαρνήσει, καὶ τελευταῖον ἀποθανόντος τοῦ πρώην ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Καλλιστράτου κατὰ τὸ 1885, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ τῆς Σιναϊτινῆς Ἀδελφότητος ἐξελέγη ἀρχιεπίσκοπος. Τὴν ἀρχιεπισκοπὴν αὐτοῦ, καίπερ ὀλίγα ἀριθμοῦσαν ἔτη, χαρακτηρίζουσι πολλαὶ καὶ γενναῖαι πράξεις, ὧν σπουδαιοτέρα τυγχάνει ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ἐν Καΐρῳ Ἀμπετείου Σχολῆς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Ἀραγκιδῶν. Διὰ τῆς ἀνδρικῆς ἐνεργείας τοῦ νῦν Σιναίου ἡ ἑλληνικὴ Κοινότης Καΐρου διὰ τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν τέκνων αὐτῆς ἔχει δωρεὰν Σχολήν, ἐν ᾗ ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς διδάσκεται καὶ ἡ ἀραβικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα. Σχολὴν ἥτις, ἐὰν ἐπιτύχῃ καλοῦ προσωπικοῦ Διευθυντοῦ καὶ διδασκάλων, δύναται νὰ προαχθῇ εἰς τέλειον Γυμνάσιον, ἐπειδὴ τὰ μέσα πρὸς τοῦτο κέκτηται, δυνάμενον νὰ παράσχῃ τὰς μεγίστας ὑπηρεσίας τῷ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμῷ, ὅστις κινδυνεύει ἐλλείψει καλῶς κατηρτισμένων ἑλληνικῶν Σχολῶν νὰ ἐκφυλισθῇ ἐν ταῖς τῶν Φράγκων καὶ Ἰησουϊτῶν Σχολαῖς.

Λ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ Λ. Σ. ΕΙΣ Μ.

Φίλτατε Κύριε,

Σᾶς εὐχαριστῶ δι' ἃ μοὶ ἐπέμψατε χειρόγραφα δοκίμια ὑμετέρων ποιήσεων. Μοὶ ἐπροξένησαν πολλὴν εὐχαρίστησιν, καὶ συγχαίρω ὑμῖν ὅτι ἔχετε, ὡς μοὶ γράφετε, πρὸς τὴν ποίησιν ἀκαταγώνιστον κλίσιν, προοιωνιζόμενος ὅτι, ἂν οὐχὶ ἐγώ, τοὐλάχιστον οἱ μετ' ἐμέ, ἕξουσι ποτὲ ἀφορμὴν ἕνεκα αὐτῆς νὰ συγχαρῶσι καὶ τὴν πατρίδα.

Ὡς πρὸς τὰς γνώμας δὲ καὶ συμβουλὰς ἃς μοὶ ζητεῖτε, ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἐγκαταλείψας ἤδη πρὸ πολλοῦ τὰς ἀνοδίας τοῦ Παρνασσοῦ, χωρὶς ποτὲ νὰ κατορθώσω ν' ἀναρριχηθῶ εἰς τὰ δυσέφικτα αὐτοῦ ὕψη, θεωρῶ ἐμαυτὸν οὐχὶ πάνυ κατάλληλον ὁδηγὸν εἰς τὰς ἀνθηρὰς μέν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀκανθῶν ἐστερημένας στενωποὺς ἃς ἐπήγεσθε νὰ διατρέξητε. Ἀλλ' ἵνα μὴ ἀποδώσητε τὴν ἀποχήν μου εἰς κακὴν θέλησιν, ἰδού, διὰ βραχέων σᾶς διακοινῶ τὴν περὶ ὧν μοὶ ζητεῖτε γνώμην μου, οὐδὲν καινόν, ἀλλὰ τὰ κυριώτερα τῶν ὅσα καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐξέθηκα, καὶ ἃ καὶ παρ' ἄλλοις δύνασθε πολὺ διδακτικώτερον καὶ λεπτομερέστερον συντεταγμένα νὰ εὕρητε.

Ἡ ποίησις, λέγετε, ἐστὶν ἔμπνευσις. Ὀρθότερον θὰ ἐλέγετε ὅτι ἡ ποίησις ἐστὶ καλλιτεχνία, ἡ ὑπερτάτη πασῶν, ἡ φιλολογικὴ, πηγάζουσα, ὡς πᾶσα καλλιτεχνία, ἐκ τῆς ἐμπνεύσεως. Ἀλλ' εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἄσκησιν, ἵνα παραγάγῃ τοὺς ἐπιδιωκομένους αὐτῆς εὐγενεῖς καρπούς, προσαπαιτεῖται, πλὴν τῆς ὑψηλῆς πηγῆς καὶ ῥίζης, καὶ ἔμπειρος προσέτι καὶ ἐπιμελὴς καλλιέργεια. Ὁ ἀποβλέπων εἰς τὴν δόξαν τοῦ Ἀπελλοῦ ἐν τῇ ζωγραφικῇ, τοῦ Φειδίου ἢ Πραξιτέλους ἐν τῇ γλυπτικῇ, ἐν ἑαυτῷ μὲν βεβαίως πρέπει νὰ εὑρίσκῃ τὰς εἰδανικωτάτας εἰκόνας τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ πάντων ὅσα θέλει νὰ παραστήσῃ διὰ τῆς τέχνης του· ἀλλά, πρὸς παράστασιν αὐτῶν ἐξωτερικήν, ὀφείλει εἰς ὑπερτάτην ἐντέλειαν νὰ σπουδάζῃ καὶ κατέχῃ τῆς τέχνης ταύτης τὰ καθέκαστα, τῶν σχημάτων τὴν ἀκρίβειαν, τῶν διαστάσεων τὰς ἀναλογίας, καί, ὁ μὲν ζωγράφος, τῶν χρωμάτων τοὺς συνδυασμούς, ὁ δὲ γλύπτης τοῦ λίθου, τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἐλέφαντος τὴν κατεργασίαν. Ὁ δ' εἰς οἷον δήποτε ἐξ αὐτῶν ἀτελὴς καὶ «ἐγκαταλειπόμενος οὐ στεφανοῦται».

Ὡς πρὸς τὴν ποίησιν δέ, τὰ καθ' ἕκαστα ὧν ἡ ἐντέλεια ὡς ἀναπόφευκτος ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἐπιδιώκοντα τὴν δάφνην τῶν Μουσῶν, εἰσὶ κυρίως ἡ ἐν γένει τῆς ὕλης διασκευή, ἡ τῆς ἐκφράσεως ἐντέλεια, ἡ τῆς στιχουργίας χάρις καὶ ἀκρίβεια, καὶ ταῦτα οὐχὶ αὐθαιρέτως ἐπινοούμενα, ἀλλὰ κατὰ κανόνας οὓς ὥρισεν ἔμπειρος καὶ πεφωτισμένη φιλοκαλία.

Τὰ περὶ τῆς διασκευῆς ἀδυνατῶ νὰ περιλάβω ἐν τοῖς ὁρίοις βραχείας ἐπιστολῆς. Ἄλλως τε περὶ τῆς «ποιητικῆς τέχνης» τοσαῦτα καὶ τοσοῦτον σοφὰ ἐγράφησαν ὑπ' ἐνδόξων συγγραφέων, Ἑλλήνων (Ἀριστοτέλους), Ῥωμαίων (Ὡρατίου), Γάλλων (Boileau, Laharpe), κτλ. κτλ., ὥστε θὰ σᾶς παρέπεμπον εἰς αὐτούς, ἂν καὶ τοῦτο δὲν ἐνόμιζον περιττόν, διότι νέος ἐμβριθὴς καὶ φιλομαθής, ὡς ὑμεῖς, βεβαίως δὲν ἐπεδόθη εἰς τὴν ποίησιν χωρὶς νὰ μελετήσῃ τοὺς πατέρας καὶ τοὺς νομοθέτας αὐτῆς. Παρὰ τούτοις εὕρετε αὐτὴν εἰς διαφόρους διαρουμένην κατηγορίας, ἅν ἑκάστη εἰς ἰδιαιτέρους νόμους ὑπόκειται. Οὕτω διὰ τὴν δραματικὴν ἀπαιτοῦνται αἱ τρεῖς ἑνότητες, ἢ μᾶλλον ἀπητοῦντο ἐπὶ τῶν ἀρχαίων, διότι παρ' ἡμῖν σήμερον, ἕνεκα τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν μηχανημάτων τῆς σκηνῆς, αἱ δύο ἐξ αὐτῶν, ἡ τοῦ τόπου καὶ ἡ τοῦ χρόνου, εἰ καὶ ἐπιδιωκτέαι μὲν πάντοτε, εἰσὶν ὅμως ἧττον ἀπαραίτητοι, ἡ τῆς ὑποθέσεως ὅμως μένει ἄφευκτος καὶ θεμελιώδης. Σπουδαιότατος διὰ τὸν κλάδον τοῦτον τῆς ποιήσεως ἐστὶ καὶ ὁ ἀκριβὴς καὶ συνεπὴς τῶν προσώπων χαρακτηρισμός, καὶ οὐχ ἧττον ἡ ἐπιδέξιος οἰκονομία, ἡ δέσις καὶ λύσις τοῦ δράματος, ἄνευ παρεκβάσεων καὶ ἐπεισοδίων μὴ συντελούντων εἰς τῆς δράσεως τὴν ἀνέλιξιν· προσέτι δὲ καὶ διάλογος, ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ, ἐν τοῖς πλείστοις σοβαρὸς, ἐν δέ τῇ κωμῳδίᾳ εὐτράπελος, πάντοτε δὲ φιλόκαλος καὶ ἄξιος τῶν Μουσῶν καὶ τῆς προσοχῆς τῶν ἀκροωμένων.

Ἐκ τῶν κανόνων τούτων οἱ γενικώτεροι ἐφαρμόζονται εἰς πᾶν εἶδος ποιήσεως· τινὰ ὅμως ἐξ αὐτῶν, τὸ ἐπικόν, τὸ διηγηματικόν, τὸ λυρικὸν κτλ. ὑπόκεινται καὶ εἰς ἰδιαιτέρους ἄλλους, οὓς παρατρέχω εἰς τὴν ἐπιτομόν μου ἐπιστολήν, διότι τοὺς εὑρίσκετε ἀναπτυσσομένους εἰς τὰ συγγράμματα ἃ γνωρίζετε.

Ἡ ἰδιαιτέρα δὲ τῆς ἐκφράσεως τέχνη ἐν τῇ ποιήσει ἐστὶν ἡ στιχουργία, ἡ διὰ τοῦ ῥυθμοῦ κοσμοῦσα τὴν ἔμπνευσιν, καὶ σύμφωνος πανταχοῦ πρὸς τὴν φύσιν τῆς γλώσσης εἰς ἣν ἐφαρμόζεται. Ὁ ἐν ταύτῃ χωλαίνων θὰ ἦν ὡς πρὸς τὴν ποίησιν ὅ,τι ὁ ἀδέξιος ἐν τῇ μίξει τῶν χρωμάτων ὡς πρὸς τὴν ζωγραφικήν, ὁ ἄπειρος ἐν τῇ λιθοξοΐᾳ ὡς πρὸς τὴν γλυπτικήν.

Ἡ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων στιχουργία, καί, κατὰ μίμησιν αὐτῶν καὶ ἡ τῶν Λατίνων, ἐστηρίζετο, ὡς ἠξεύρετε, εἰς τὸν συνδυασμὸν τῶν μακρῶν συλλαβῶν μετὰ τῶν βραχειῶν. Τὸ κατ' ἐμέ, σᾶς ἐπαναλαμβάνω ἣν καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐξέφερα πεποίθησιν, ὅτι ἡ προσῳδία ἐκείνη διετηρήθη καὶ μέχρις ἡμῶν ἡ αὐτή, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐπὶ πολὺ εἶχον διπλοῦν στοιχεῖον τῆς τῶν φωνηέντων προφορᾶς, τὸ τοῦ τόνου, ἢ ὀξυτέρου ἢ βαρυτέρου (ὑψηλοτέρου ἢ ταπεινοτέρου ἐν τῇ διαπασῶν), καὶ τὸ τοῦ χρόνου, μακροτέρου ἢ βραχυτέρου, αὐτὰ τὰ δύο, καὶ τὰ μόνα συντελεστικὰ τῆς μουσικῆς· ὥστε ἐπὶ πολὺ εἶχον ᾠδικήν τινα μᾶλλον τὴν ἀπαγγελίαν, ὡς τοῦτο οὐ σπανίως ἀπαντᾶται παρὰ τοῖς ὄχλοις, καὶ ὡς οἱ Κινέζοι ἀπαγγέλλουσι τὰς ποιήσεις των. Ἀλλὰ βαθμηδὸν ἡ ἀνωτέρα κοινωνία, κατὰ τὸ πανταχοῦ συμβαῖνον, προφορὰν ὁμαλωτέραν ἐπιδιώκουσα, ἀπέστη ἀπὸ τοῦ ἑνὸς στοιχείου, τοῦ μάλιστα μουσικοῦ, καὶ ἐν ἑκάστῃ λέξει μία ἐπεκράτησε συλλαβή, ἡ οἷον δήποτε τόνον ἔχουσα, ὁ δὲ τόνος ἐχαρακτήριζεν οὐχὶ πλέον προφορὰν ὀξυτέραν ἢ βαρυτέραν, ἀλλὰ μόνον ἀνωτέραν ἔντασιν τῆς φωνῆς (ictus), καὶ ἡ συλλαβὴ αὕτη ἀπέβη ἡ βάσις ἐφ' ἧς μέχρι τέλους ἐστηρίχθη ἡ προσῳδία, ἀντὶ τῆς τὸ πάλαι μακρᾶς.

Ἡ ἀρχαία λοιπὸν στιχουργία ἔμεινε καὶ παρ' ἡμῖν ἡ αὐτή, ἐκτὸς ὅτι τὴν ἐν ἐκείνῃ τὴν θέσιν τῶν μακρὰ φωνήεντα κεκτημένων συλλαβῶν κατέλαβον σήμερον αἱ τετονισμέναι· καὶ ἐπειδὴ ἑκάστη λέξις μίαν συνήθως ἔχει τοιαύτην, καὶ ὁσάκις συμπέσῃ δύο νὰ διαδέχωνται ἀλλήλας, ἡ πρώτη ἢ ἡ δευτέρα, ἀναλόγως τοῦ ῥυθμοῦ εἰς ὃν ἀνήκουσιν, ἀπορροφᾷ τῆς ἄλλης τὴν δύναμιν, διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἡμετέραν στιχουργίαν ἐξέλιπον οἱ σπονδεῖοι, καί, ἔνθα ἀπαιτοῦνται, μεταβάλλονται εἰς τροχαίους ἢ εἰς ἰάμβους.

Κατὰ δὲ τὰ λοιπά, οἱ εὐχρηστότεροι τῶν ἀρχαίων στίχων, οἱ μὲν παρέμειναν μέχρις ἡμῶν, ὡς οἱ τετράμετροι ἰαμβικοὶ (οἱ συνήθεις δεκαπεντασύλλαβοι) καὶ τροχαϊκοί· οἱ δέ, ὡς οἱ δακτυλικός, ἑξάμετροι καὶ πεντάμετροι, οἱ σαπφικοὶ καὶ ἄλλοι, ἀνεγεννήθησαν ὑφιστάμενοι εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν ὑμνῳδίας. Ὁ ἰαμβικὸς τρίμετρος ἀνευρέθη σωζόμενος εἴς τινα τῶν ἡμετέρων δημοτικῶν ᾀσμάτων. Ἔκτοτε τὸ διάσημον τοῦτο μέτρον τῶν ἀρχαίων δραματικῶν ἀνέζησε καὶ ἐγένετο περιχαρῶς δεκτὸν παρ' ἡμῖν, παρά τισιν ὅμως οὐχὶ ἕνεκα τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ εὐκλείας, ἀλλὰ δι' ἃς ἐνόμιζον ὅτι παρεῖχεν εἰς τὸν ἀδέξιον αὐτῶν κάλαμον εὐκολίας, καθ' ὅσον τοὺς ἀπήλλαττε τῆς ὀχληρᾶς αὐτοῖς ὁμοιοκαταληξίας, καὶ αὐτοί, ἐν ἀμαθείᾳ παραγνωρίζοντες τὸν κυριώτερον αὐτοῦ προσῳδικὸν χαρακτῆρα, τὸν τῶν τομῶν, ὅστις εἰς τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ἐστὶν ἔτι αὐστηρότερος ἢ εἰς τὰ ἀρχαῖα, νομίζουσιν ὅτι στιχουργοῦσιν ὅταν σωρεύωσιν ἀλλεπαλλήλως ἀνὰ ἓξ ὑποτιθεμένους ἰάμβους, καὶ ὁ Πήγασός των ἀφηνιῶν, τρέχει ἀκατάσχετος καὶ ἀκόμη τρέχει. Οἱ ὑμέτεροι τρίμετροι εἰσὶν ἄπταιστοι, πάντες τέμνονται εἰς τὸ ἑφθημιμερὲς ἢ τὸ πενθημιμερές, πείθοντές με ὅτι, πρὶν ἢ ἐπιχειρήσητε νὰ στιχουργήσητε, ἐμελετήσατε τὰ τῆς στιχουργίας, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ῥηθῇ περὶ πάντων τῶν ὑμετέρων συνοδοιπόρων εἰς τὸν Παρνασσόν.

Ἄλλο σπουδαῖον ἐλάττωμα εἰς ὃ ὑποπίπτουσιν, ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ, τινὲς τῶν συγχρόνων ἡμῶν στιχουργῶν ἐστὶ τῶν φωνηέντων ἡ σύγκρουσις καὶ συνίζησις. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ χασμῳδία ἐν τῇ στιχουργίᾳ ἦν γλωσσικὸν ἁμάρτημα ἀσυγχώρητον, καὶ εἴ που ἀπαντᾶται σπανιώτατα εἰς στίχους Ὁμηρικούς, οἱ στίχοι ἐκεῖνοι θεωροῦνται ὡς παραφθαρέντες καὶ δεόμενοι διορθώσεως. Ἡ γλῶσσα ἡμῶν καὶ σήμερον ἔχει ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐντελῶς τὴν αὐτὴν ἰδιότητα μετὰ τῆς ἀρχαίας. Πᾶν φωνῆεν καὶ πρὸ φωνήεντος ἀποτελεῖ ἰδίαν συλλαβήν, οἷον «ὁ ἀετὸς» τέσσαρας ἔχει συλλαβὰς καὶ οὐχὶ δύο, «ὁ υἱὸς» τρεῖς καὶ οὐχὶ μίαν. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὑμεῖς θέλετε πάντοτε ἀποφύγει, διότι ἐστὶν ἰταλισμός, ἢ τὸ πολὺ τῆς χυδαίας γλώσσης ἰδιωτισμός, ὃν τινὲς ἐξ ἐσφαλμένου συστήματος, οἱ πλεῖστοι δ' ἐξ ἀνικανότητος, παραδέχονται. Καὶ αὐτὴ ἡ οἰκιακὴ ἀλλ' οὐχὶ χυδαία γλῶσσα τὴν ὑφὲν μόνον γνωρίζει, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τῶν ἄλλων φωνηέντων συγχώνευσιν.

Ἡ στιχουργία ἡμῶν ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις προσπαρεδέξατο, κατὰ ζῆλον τῶν νεωτέρων ἐθνῶν, καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας τὸ χάριεν κόσμημα, ἐντελέστερον καὶ πλουσιώτερον ἢ ἀλλαχοῦ αὐτὸ κατεργασθεῖσα, ἀναλόγως πρὸς τὸν εὐφωνικὸν πλοῦτον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Οἱ κανόνες αὐτῆς ἔχουσιν ἄλλως παρ' ἄλλοις· παρ' ἡμῖν δ' εἰσὶν ὅτι διὰ τὰς ληκτικὰς τῶν στίχων λέξεις αἱ παροξύτονοι καὶ προπαροξύτονοι πρέπει νὰ ἔχωσιν ὁμοίας, ἤτοι ὁμοιοπροφέρτους τὰς τελευταίας συλλαβὰς ἀπὸ τοῦ τονιζομένου φωνήεντος (ὡς τέλος = βέλος = γέλως, ὤνιος = χθόνιος), αἱ δ' εἰς τὴν λήγουσαν τονιζόμεναι ὁλόκληρον τὴν τελευταίαν συλλαβήν (ὡς ἰα-τρὸς = μη-τρός, οὐχὶ = κα-λός, οὐδὲ κὰν = φαι-δρός). Τὸ τελευταῖον τοῦτο οὐχὶ ὑμᾶς, ὅστις βλέπω ὅτι δὲν τὸ παραβαίνετε, ἀλλ' ἄλλους ἠξεύρω ὅτι δυσαρεστεῖ καὶ ἐρωτῶσι πόθεν καὶ διατί ἡ αὐστηρότης αὕτη, ἥτις σπανίως ἀπαντᾶται εἰς τὴν στιχουργίαν ἄλλων ἐθνῶν. Εἰς ταῦτα δ' ἀπαντῶ ὅτι τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἀφορῶσιν ἐκεῖνα καὶ οὐχὶ ἡμᾶς, καθ' ὅσον ἄλλως παρ' ἄλλοις ἔχουσι, συμφώνως πρὸς ἑκάστης γλώσσης τὸν πλοῦτον καὶ τὰς ἰδιότητας. Οὕτως

ἠξεύρετε τὰς πτωχὰς λεγομένας καὶ τὰς πλουσίας γαλλικὰς ὁμοιοκαταληξίας, τὴν παρὰ Γάλλοις ὑποχρεωτικὴν ἐναλλαγὴν τῶν θηλυκῶν καὶ τῶν ἀρσενικῶν λήξεων τῶν στίχων· τὰ γερμανικὰ ü ὁμοιοκαταλακτοῦντα τοῖς ie, καίτοι μὴ ταυτοπρόφερτα (οἷον fügt = liegt, süss = Paradies). Ἡμεῖς δ' ἔχοντες νὰ ἐγκαυχώμεθα ἐπὶ τῷ ἀνωτέρῳ πλούτῳ τῆς ἡμετέρας ὁμοιοκαταληξίας, τόσῳ ὀλιγώτερον δικαιούμεθα ν' ἀποστῶμεν τοῦ κανόνος τούτου, καθ' ὅσον σπανιώτερον παρ' ἡμῖν παρίσταται, διότι οἱ συνηθέστεροι τῶν στίχων ἡμῶν, οἱ ἰαμβικοὶ τετράμετροι, εἰσὶ παροξύτονοι. Ἀλλά, πλὴν τούτου, ὁ κανὼν περὶ οὗ πρόκειται ἔχει τὸν ἕτερον φυσικὸν λόγον, ὅτι εἰς μὲν τοὺς παροξυτόνους καὶ προπαροξυτόνους στίχους μετὰ τὸ τονιζόμενον φωνῆεν ἕπεται ἔτι ὁλόκληρος συλλαβὴ ἢ καὶ δύο ὧν ἡ ὁμοφωνία πλήττει καὶ ἑλκύει τὴν ἀκοήν· ἐν δὲ τοῖς ὀξυτόνοις ἡ ἀκοὴ ἀντιλαμβάνεται ὁλοκλήρου τῆς τελευταίας συλλαβῆς διὰ μιᾶς, ὥστε ἄλλως ἠχεῖ εἰς αὐτὴν τὸ λα-ὸς καὶ ἄλλως τὸ πα-τρός. Ὑπάρχει δὲ τέλος καὶ ἕτερος λόγος ἰσχυρότατος, ὅτι, ἂν ἡ τοιαύτη ὁμοιοκαταληξία θεωρῆται ὡς δυσκολία, ἡ δυσκολία δ' αὕτη ὑπὸ πλείστων ποιητῶν εἰς μυριάδας στίχων θριαμβευτικῶς μέχρι τοῦδε ἐξενικήθη, ὁ ἐλαττούμενος αὐτῆς, εἴτε κατὰ μίμησιν ξένων στιχουργῶν, εἴτε ἐξ ἀδυναμίας, δὲν δύναται ν' ἀναγνωρίζηται ὡς ἐντελὴς καλλιτέχνης τῆς φιλολογίας, καθ' ὅσον εἷς τῶν θριάμβων τοῦ καλλιτέχνου ἐστὶ τὸ νὰ ὑπερνικᾷ ἐξαισίως τῆς τέχνης τὰς δυσχερείας· ὁ δ' ἀπαντῶν δυσχερείας δυσυπερβλήτους, ἔχει ἕτερον πρόχειρον καταφύγιον, τὸ νὰ παραιτῆται τῆς ἐξασκήσεως τέχνης εἰς ἣν οὐδεὶς τὸν βιάζει νὰ ἐμμένῃ, καὶ εἰς ἣν αἰσθάνεται ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ πρωτεύσῃ.

Πρὸς ἐξωτερικὸν ὅμως καταρτισμὸν ἀριστουργήματος τῆς ποιήσεως δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ στιχουργικὴ ἀκρίβεια, ἀλλὰ προσαπαιτεῖται καὶ ἡ ὑπερτάτη της γλώσσης αὐτοῦ ἐντέλεια. Ἂν ὁ ἁπλοῦς κτίστης περιορίζηται εἰς τὸν πειραϊκὸν πῶρον ἢ τὸν ὑμήττιον τιτανόλιθον, ὁ καλλιτέχνης ἀγαλματοποιὸς ἐπιζητεῖ τὸ χιονόλευκον πάριον μάρμαρον, ἢ κατεργάζεται τὸν χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα. Ἡ γλῶσσα ἐστὶν ἡ ὕλη τοῦ καλλιτέχνου τῆς φιλολογίας. Καὶ ὑπάρχει μὲν καὶ εἰς τὰς γλώσσας ὕλη βάναυσος καὶ ὕλη διαπρέπουσα ἐπὶ κάλλει καὶ εὐγενείᾳ, ἀλλ' ὁ ὑπέρτατος τεχνουργὸς τῆς καλλιεπείας, τὴν τελευταίαν ταύτην ἐπιδιώκει τὸ κατὰ δύναμιν. Ὁ Ὅμηρος, μετὰ τῶν θαυμασίως ἐξηυρημένων του ἐπιθέτων, μετὰ τῶν ἀκριβέστατα καὶ ἐκφραστικώτατα συντεθειμένων του λέξεων, ὁ Αἰσχύλος εἰς τοὺς πᾶν ὕψος καὶ πᾶν μεγαλεῖον ὑπερβαίνοντας χοροὺς αὐτοῦ, βεβαίως ἤλαυνον εἰς τὴν ὑπερτάτην εὐγένειαν τῆς γλώσσης ἥτις ἐπ' αὐτῶν ὡμιλεῖτο. Καὶ ἐπὶ τῶν νεωτέρων, ὁ Ῥακίνας, ὁ Βοαλὼ ἐν Γαλλίᾳ, ὁ Τάσσος ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Σχίλλερ ἐν Γερμανίᾳ, ἦσαν τὰ ὑπέρτατα ὑποδείγματα τῆς γλωσσικῆς ἐντελείας εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν· ὁ δὲ Βόρων γινώσκεται ὅτι ἔγραφε πολλάκις πρὸς φίλους του ζητῶν τὴν γνώμην αὐτῶν περὶ ἐκλογῆς τῆς καταλληλοτέρας μεταξὺ διαφόρων λέξεων διά τινα στίχον του. Καὶ οὗτοι μὲν ὑπῆρξαν οἱ ὑπέρτατοι τῆς γλώσσης καλλιεργηταί. Ἂν δὲ δὲν ἔλειψαν καί τινες ἐπιτηδευθέντες νὰ ποιήσωσιν εἰς διαλέκτους χυδαίας, ἔμειναν ὅμως οὗτοι σχεδὸν ἀπαρατήρητοι, τὸ πολύ, καὶ ταχέως ἐλησμονήθησαν.

Ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν δὲ γλῶσσαν δὲν ἠξεύρω τί ὑμεῖς φρονεῖτε. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι δὲν συγκατατάττεσθε μετὰ τῶν ἐκλαμβανόντων τήν νῦν γραφομένην, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων τάξεων λαλουμένην, ὡς πλάσμα τοῦ Κοραῆ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως διδασκάλων. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἀνεγινώσκετε ἄλλοτε καὶ τοῦ πατρός μου, καὶ τοῦ Ῥίζου, καὶ ἄλλων προγενεστέρων ἔργα, ἢ ἐμμετρα ἢ καὶ πεζά. Εἰς αὐτὰ δὲν ἐδύνασθε ἢ νὰ παρατηρήσητε ὅτι ἡ ἀπαράμιλλος προγονικὴ ἡμῶν γλῶσσα διετηρήθη διὰ τῶν αἰώνων ὡς πολύτιμον ἐθνικὸν κτῆμα, μετ' ὀλίγων ἀναποφεύκτων μεταβολῶν ἃς ὁ χρόνος καὶ αἱ περιστάσεις πάντοτε ἐπιφέρουσι, καὶ τοιαύτη ἐξηκολούθει ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν ἀνωτέραν στιβάδα τῆς κοινωνίας, καὶ ἐπὶ διαφόρους βαθμοὺς ἐντελείας ὑπὸ διαφόρων καλλιεργουμένη, κατὰ τὴν ἑκάστου ἱκανότητα καὶ φιλοκαλίαν. Ἡ μόνη δὲ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν διαφορὰ ὑπῆρξεν, ὅτι μείζων προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια ἐδόθη εἰς αὐτῆς τὴν ἐξάσκησιν, διότι ἔκτοτε, ὡς ἦν ἐπόμενον, ηὐρύνθη ἐν Ἑλλάδι τῆς φιλολογίας τὸ στάδιον.

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀνεδείχθη ἀληθῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ εἷς ἔξοχος λυρικὸς ποιητής, ὁ Χρηστόπουλος, γράψας εἰς γλῶσσαν μὴ γραμματικῶς ἄπταιστον, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς χυδαίαν διάλεκτον, ἀλλ' εἰς ἰδίωμα οἰκιακὸν καὶ ἀνεπιτήδευτον, οὐδὲ κλασικῆς ἀκριβείας ἀξιώσεις, ἀλλ' οὐδὲ βαρβαρίζουσαν ἐλέγχον ἀμάθειαν. Γλῶσσα τοιαύτη, ἀφελής, ἀλλὰ μὴ ἀγροῖκος οὐδὲ διεφθαρμένη ἀπαντᾶται καὶ παρὰ τοῖς μᾶλλον ἐξηυγενισμένοις τῶν ἐθνῶν, διαφέρουσα τῆς διαλέκτου τῶν ἀγραμμάτων καὶ ἀμαθῶν, τοῦ jargon ἢ patois τῶν Γάλλων, τοῦ Plattdeutsch τῶν Γερμανῶν, τοῦ kokney τῶν Ἄγγλων. Ἀλλ' ὡς αὕται παρ' ἐκείνοις, οὕτω παρ' ἡμῖν ἡ χυδαία δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον τῆς εὐγενοῦς φιλολογίας, πολὺ ὀλιγώτερον, μάλιστα παρ' ἡμῖν τοῖς καχωμένοις ἐπὶ τῇ διαδοχικῇ κτήσει τῆς ὡραιοτέρας καὶ ἐνδοξοτέρας τῶν γλωσσῶν, ἣν δὲν πρέπει νὰ παύσωμεν περισώζοντες μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας.

Ἔμπνευσις λοιπὸν πρὸ παντός, εἶτα δ' ἐμβριθὴς μελέτη καὶ ἔντεχνος ἐφαρμογὴ τῶν νόμων ἑκάστου τῶν εἰδῶν τῆς ποιήσεως, στιχουργία ἁρμονικὴ καὶ ἄπταιστος κατά τε τὴν προσῳδικὴν ἁρμονίαν καὶ κατὰ τὴν αὐστηρότητα τῆς ὁμοιοκαταληξίας, τῆς γλώσσης βαθεῖα γνῶσις καὶ καλλιτεχνικῶς ἐπιδέξιος χρῆσις ὅπως ἀναδεικνύεται ὄργανον ἄξιον τῶν Μουσῶν, ταῦτα εἰσὶ τὰ προσόντα περὶ ὧν μ' ἐρωτᾶτε, τὰ κατ' ἐμὲ δυνάμενα ν' ἀναδείξωσι τὸν δυνάμει καὶ ἔργῳ ἀληθῆ ποιητήν.

Ἂν δ' εἰς τὰς ἐρωτήσεις ὑμῶν προσθέσητε καὶ ἑτέραν, οὐχὶ μὲν ἴσως ἀπ' εὐθείας ταύτην καὶ κατὰ πρόσωπον εἰς ἐμὲ ἀποτεινομένην, ἀλλ' ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συνειδήσει προκύπτουσαν, πῶς ὁ ταῦτα πρεσβεύων καὶ συμβουλεύων δὲν τὰ ἐφήρμοσα πρὸ παντὸς ἄλλου εἰς ἐμαυτόν, θὰ σᾶς ἀναμνήσω πρῶτον τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο λόγιον· «δάσκαλε ποῦ δίδασκες καὶ νόμον δὲν ἐκράτεις», καὶ θὰ προσθέσω δεύτερον, ὅτι δὴ ἔπραξα ὅ,τι ἀνωτέρω παρήνουν, διότι ὅτε κατέγνων ὅτι ἐπὶ τῆς ἀνόδου εἰς τὸν Παρνασσὸν προσέκρουον εἰς δυσυπερβλήτους δι' ἐμὲ δυσπορείας, ἀπέστην αὐτῆς, ὀλίγον ἐξώρας, τ' ὁμολογῶ, καὶ ἐστράφην ἔκτοτε πρὸς τὴν κάθοδον.

Δέξασθε . . .

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΗΣ ΠΟΜΠΗΙΑΣ.

Ἰχνογραφία ὑπὸ Frank Kirchbach.

Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ.

Υπὸ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ.

(Τέλος.)

Ἀλλὰ καιρὸς εἶναι νὰ ἴδωμεν τί ἔπραξεν ὁ Ἡράκλειος κατὰ τὸ κρίσιμον ἐκεῖνο 626 ἔτος. Πολιορκουμένης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔπεμψε μὲν εἰς ἐπικουρίαν αὐτῆς 12,000 θωρακοφόρων, ἀλλ' αὐτὸς παρέμεινεν εἰς τὸ περὶ τὸν Ἅλυν στρατόπεδον μέχρι τῶν μέσων αὐγούστου, ὅτε ἀπαλλαγεὶς πάσης σπουδαίας μερίμνης περὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἐστράτευσεν αὖθις ἐπὶ τὴν Κολχίδα, τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Ἐκεῖ διῆλθεν ὅλον τὸν χειμῶνα ἀμυνόμενος εὐχερῶς κατὰ στρατιᾶς 50,000 ἀνδρῶν, ἣν εἶχεν ἐκπέμψει πρὸς ἀναχαίτισιν αὐτοῦ ὁ Χοσρόης. Ἐπιστάντος δὲ τοῦ ἔαρος τοῦ 627, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἀτροπετηνὴν Μηδίαν καὶ εἰς τὴν Ἀσσυρίαν καὶ προελάσας ἀπὸ τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ εἰς τὰς περὶ τὸν Τίγριν χώρας, πολλὰς μὲν ἐκυρίευσε πόλεις, πολλὴν δὲ διέπραξε λεηλασίαν. Ἐκεῖ ἀντιπαρέταξεν ὁ Χοσρόης ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ῥαζάτην, τὰς τελευταίας αὐτοῦ δυνάμεις, συμποσουμένας, ὡς λέγεται, εἰς 500,000 ἀνδρῶν· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι βεβαίως ὑπερβολή. Ὁπωσδήποτε ὁ ὄχλος οὗτος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν τοῦ βασιλέως. Τῇ 1 δεκεμβρίου 627 ὁ Ἡράκλειος ἔφθασεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ κατὰ τὴν Ἀσσυρίαν ποταμοῦ Ζαβάτου, ὅστις καλεῖται σήμερον μέγας Σάβ, ὠνομάζετο δὲ τὸ πάλαι καὶ Λύκος, καὶ εἶναι ὁ ποταμὸς παρὰ τὸν ὁποῖον φθάσαντες οἱ μετὰ Ξενοφῶντος Ἕλληνες, ἔπαθον τὴν στυγερὰν τοῦ Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, δι' ἧς ἐστερήθησαν τῶν στρατηγῶν αὐτῶν καὶ τῶν λοχαγῶν, ἥτις ὅμως δὲν ἴσχυσε νὰ καταβάλῃ τὸ θάρρος τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου στρατοῦ. Ὁ Ἡράκλειος περάσας τὸν Ζάβατον, κατεσκήνωσε περὶ τὴν ἀρχαίαν Νινευΐ, οὐ μακρὰν καὶ ἴσως ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῶν Γαυγαμήλων ὅπου ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησεν αὖθις ἐκ παρατάξεως τὸν τελευταῖον βασιλέα τοῦ πρώτου περσικοῦ κράτους. Ὁ δὲ Ῥαζάτης ἐπέρασε τὸν Ζάβατον ὀλίγον κατωτέρω καὶ στρατοπεδεύσας περὶ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ Τίγρεως, ἀπεφάσισεν ἤδη νὰ ἀναρρίψῃ τὸν κύβον καὶ νὰ κρίνῃ διὰ μάχης μιᾶς τὴν τύχην τοῦ μακροῦ καὶ πεισματώδους τούτου ἀγῶνος.

Ἡ μάχη αὕτη συνεκροτήθη τῇ 12 δεκεμβρίου 627. Ἐν αὐτῇ ἡ ἀνδρεία τοῦ Ἡρακλείου ὑπερέβαλε πᾶν ὅ,τι εἶχε πρότερον τολμήσει. Ἐπιβαίνων τοῦ Δόρκωνος, ἵππου τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία ἀπεμνημόνευσε τὸ ὄνομα, ὅπως τὸ τοῦ Βουκεφάλου ὄνομα, ὁ βασιλεὺς ἠλέκτρισε μὲν τοὺς περὶ αὐτόν, κατέπληξε δὲ τοὺς ἀντιπάλους. Ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἐπληγώθη διὰ δόρατος εἰς τὸ χεῖλος, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐτραυματίσθη καὶ ὁ Δόρκων εἰς τὸν μηρόν· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἵππος καὶ ἀναβάτης εἰσῆλασαν ἐντὸς τῆς τριπλῆς τῶν πολεμίων φάλαγγος. Ἐκεῖ ὁ βασιλεὺς ἐφόνευσεν ἰδίᾳ χειρὶ τόν τε ἀρχιστράτηγον Ῥαζάτην καὶ δύο ἄλλους στρατηγούς. Ἡ κεφαλὴ τοῦ Ῥαζάτου, περιαγομένη ἐν θριάμβῳ εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον, ἐνέπλησε θλίψεως τὰ περσικὰ τάγματα. Ἡ μάχη ἐντούτοις ἥτις εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ πρωΐας, ἐξηκολούθησε πεισματώδης μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ἑσπερινῆς ὥρας. Τὸ πλεῖστον τοῦ περσικοῦ στρατοῦ κατεκόπη· ὁ δ' ἑλληνικὸς πλὴν τῶν ἄλλων λαφύρων, ἐκυρίευσεν εἴκοσι καὶ δύο σημαίας, διανυκτερεύσας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Καὶ οἱ νικηθέντες ὅμως παρέμειναν πλησιέστατα τῶν νικητῶν, ἐν διαστήματι δύο μόλις σαγιτοβολῶν, μέχρι τῆς 7 ὥρας τῆς νυκτός. Περὶ δὲ τὴν ὀγδόην ὑπεχώρησαν τελευταῖον εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον καὶ παραλαβόντες τὰ σκεύη διεσπάρησαν τῇδε κἀκεῖσε δι' ἔλλειψιν διαταγῶν.

Ὁ Ἡράκλειος ἀνεδείχθη μετὰ τὴν νίκην οὐδὲν ἧττον δραστήριος ἢ πρὸ αὐτῆς. Μαθὼν ὅτι ὁ Χοσρόης συνεκρότησε νέον ὁπωσοῦν ἀξιόλογον στρατόν, προήλασεν ἀμέσως κατ' αὐτοῦ. Ὅθεν ἐβάδισεν ἐπὶ Κτησιφῶντα, τὴν μεγάλην πρωτεύουσαν τοῦ περσικοῦ κράτους. Εἷς τῶν ὑποστρατήγων αὐτοῦ, Γεώργιος ὁ Ἀρμένιος, ἐλάσας μίλια 48 ἐν μιᾷ νυκτί, κατέλαβε τὰς 4 γεφύρας τοῦ ποταμοῦ Κάπρου, τοῦ νῦν καλουμένου μικροῦ Ζάβ, καὶ κυριεύσας πολλὰ μικρὰ περσικὰ φρούρια, ἐζώγρησε τοὺς ἐν αὐτοῖς. Τῇ δὲ 23 δεκεμβρίου διέβη τὸν Κάπρον αὐτὸς ὁ βασιλεὺς καὶ καταλύσας εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἰεσδέν, ἐπανηγύρισεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως. Καθ' ὅλην τὴν χώραν ταύτην τῆς Ἀσσυρίας ὑψοῦντο ἐκ διαλειμμάτων μέχρι Κτησιφῶντος ἀνάκτορα πολυτελῆ τῶν κυριάρχων τῆς Περσίας. Ἀπὸ τοῦ Ἰεσδὲν ὁ βασιλεὺς μετέβη εἰς τὸ ἀνάκτορον τὸ ἐπιλεγόμενον Ῥουσᾶ· καὶ ἐκεῖθεν ἔσπευσεν ἐπὶ τὸν ποταμὸν Φίσκον, ὑποπτεύων ὅτι οἱ πολέμιοι οἵτινες ἀκαταπαύστως ὑπεχώρουν, θέλουσι τὸν περιμείνει τελευταῖον ἐκεῖ· ἀλλ' ἠπατήθη διότι οἱ Πέρσαι, ἅμα εἶδον τὸν Ἡράκλειον πλησιάζοντα, ἐξηκολούθησαν ὀπισθοδρομοῦντες.

Τὴν 1 ἰανουαρίου λοιπὸν τοῦ 628 ἔτους ὁ βασιλεὺς περάσας τὸν Φίσκον κατέλυσεν εἰς τὸ ἀνάκτορον Βεκλαλὶ ὅπου ὁ στρατὸς ἀνεπαύθη ἐπί τινας ἡμέρας καὶ ἐπανηγύρισε τὰ κατορθώματα αὐτοῦ. Οὐ μακρὰν τοῦ χώρου τούτου ἔκειτο εἰς θέσιν ὀχυρωτάτην ἡ πόλις Δασταγὲρδ ἐν ᾗ συνήθως διέτριβεν ἐπὶ 24 ἤδη ἔτη ὁ Χοσρόης καὶ ὅπου ἤλπισε πάλιν ὁ Ἡράκλειος ὅτι θέλει ἀντιπαραταχθῇ κατ' αὐτοῦ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς. Ἀλλ' ὁ Χοσρόης ἔφυγε καὶ ἐκεῖθεν, ὥστε τῇ 6 ἰανουαρίου, κατ' αὐτὴν τῶν Φώτων τὴν ἡμέραν, ὁ Ἡράκλειος εἰσήλασεν ἀκωλύτως εἰς Δασταγέρδ. Ἐνταῦθα τὸ πολυτιμότατον τῶν λαφύρων ὑπῆρξαν 300 χριστιανικαὶ σημαῖαι τὰς ὁποίας εἶχον κυριεύσει οἱ Πέρσαι ἐν τοῖς προηγουμένοις πολέμοις. Ἀλλ' ἐὰν ἡ καρδία τοῦ Ἡρακλείου μάλιστα ηὐφράνθη διὰ τὴν κατάκτησιν ταύτην, ὁ περὶ αὐτὸν στρατὸς ἀπεζημιώθη διὰ τούς ἀτρύτους αὐτοῦ ἀγῶνας, εὑρὼν ἐνταῦθα σωροὺς χρυσοῦ, ἀργύρου, ἀρωμάτων, μεταξωτῶν καὶ ἄλλων ὑφασμάτων, πολλὰ ἀγάλματα τοῦ Χοσρόου, παραδείσους βρίθοντας φασιανῶν, στρουθοκαμήλων, δορκάδων, ὀνάγρων. Ὑπῆρχον δὲ αὐτόθι καὶ τίγρεις καὶ λέοντες παμμεγέθεις διὰ τὸ κυνήγιον τοῦ βασιλέως. Εἰς δὲ τὰ βασίλεια ἐφυλάττοντο πολυάριθμοι κόραι Περσίδες καὶ Ἑλληνίδες, ἐξ ὧν αἱ τελευταῖαι εἶχον ἁρπαγῆ ἐν ταῖς ἐπιδρομαῖς ὅσας οἱ Πέρσαι δὲν ἔπαυσαν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἐπιχειροῦντες ἐντὸς τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους καὶ αἵτινες ἀνέκτησαν ἤδη τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν.

Ἀλλ' ἐπλησίαζεν ἡ λύσις τοῦ μακροῦ τούτου θεάματος. Ὁ Ἡράκλειος, μαθὼν ὅτι ὁ Χοσρόης εὗρεν ἐν αὐτῇ αὐτοῦ τῇ οἰκίᾳ ἐχθρὸν δεινότατον, ἔδραμεν ἐξ Ἀσσυρίας εἰς Μηδίαν καὶ ἔφθασε διὰ πορείας σφόδρα δυσχεροῦς ἐν μέσῳ χειμῶνι γενομένης εἰς Γάζακα. Ἐκεῖ δὲ ἀναπαύσας τὸν στρατὸν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀπριλίου, ἔλαβεν εἰδήσεις εὐφροσύνους καὶ κρισίμους. Τῳόντι ὁ Χοσρόης, κύπτων ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ γήρατος καὶ πολυετῶν ἀτυχημάτων, ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθῇ τῆς βασιλείας· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱόν του Σιρόην, ἀνηγόρευσε διάδοχον ἕτερόν τινα τῶν παίδων ὃν ἰδιαζόντως ἠγάπα. Μία ὅμως τῶν Περσῶν μερίς, ὠφεληθεῖσα ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως ἥτις ἐπεκράτει κατὰ τοῦ Χοσρόου, ἀποφυλακίζει τὸν Σιρόην καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ἐν τῷ ἅμα φονεύει πατέρα καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἑνταυτῷ πέμπει εἰς Γάζακα προτάσεις περὶ εἰρήνης. Ἡ εἰρήνη αὕτη συνωμολογήθη ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἀτροπατηνῆς Μηδίας, τῇ 8 ἀπριλίου· καὶ ὁ Ἡράκλειος μετὰ τοσαῦτα κατορθώματα δὲν ἀπῄτησεν ἀπὸ τοὺς πρέσβεις τοῦ Σιρόου εἰμὴ τρία τινά· νὰ ἀνακτήσῃ τὸ χριστιανικὸν κράτος τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ πρὸς τὴν Περσίαν σύνορα, νὰ ἀποδοθῶσιν ἑκατέρωθεν οἱ αἰχμάλωτοι καὶ νὰ ἐπιστραφῇ ὁ τίμιος καὶ ζωοποιὸς σταυρός, ὃν ἄλλοτε Πέρσης στρατηγὸς εἶχεν ἀπαγάγει ἐξ Ἱεροσολύμων. Ὁ Σιρόης ἐδέχθη ἀμέσως τὰς συνθήκας ταύτας, ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀνεχώρησεν ἐκ Γαζάκων ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀφοῦ ἔδωκε μὲν τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν συντεθειμένων, δι' ἐπανειλημμένων δὲ ἐπιστολῶν ἀνήγγειλε τὰς χαρμοσύνους ταύτας εἰδήσεις εἰς τοὺς κατοίκους τῆς βασιλευούσης. Ἐκεῖ ἀφικόμενος ἐτέλεσε θρίαμβον λαμπρότατον ἐπὶ ἅρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων ἐλεφάντων. Ἄνδρες προπορευόμενοι ἐκράτουν τὸν τίμιον σταυρόν, ὃν ὁ Ἡράκλειος ὑπελάμβανεν ὡς τὸ ἐνδοξότατον τῶν ἄθλων αὐτοῦ τρόπαιον, ὁ δ' ἐνθουσιασμὸς τοῦ πλήθους προέβη εἰς τοσοῦτον ὥστε οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔλεγον ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀνασώσας τὸ Χριστιανικὸν κράτος ἐν ἡμέραις ἕξ, ἀνεπαύσατο ἐν τῇ ἑβδόμῃ.

Καὶ οὐδὲ εἰς τοῦτο ἠρκέσθη, ἀλλὰ ἐν ἔαρι τοῦ ἀκολούθου ἔτους 629 ἀφικόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀποκατέστησεν εἰς τὸν αὐτόθι θρόνον τὸν πατριάρχην Ζαχαρίαν, ὅστις ἁπαχθεὶς ἄλλοτε αἰχμάλωτος ἀνέκτησεν ἤδη τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ μετὰ μυριάδων ἄλλων Χριστιανῶν. Τῇ δὲ 14 σεπτεμβρίου ἐξῆλθεν ὁ βασιλεύς, βαστάζων τὸν σταυρόν, εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον. Ὁ κλῆρος ἔψαλλε «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ σταυροῦ Σου πολίτευμα». Καὶ αὕτη εἶναι ἡ δευτέρα θρησκευτικὴ ἅμα καὶ ἐθνικὴ ἑορτὴ ἣν ἵδρυσεν ὁ Ἡράκλειος καὶ ἣν ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐθνότης δὲν ἔπαυσαν πανηγυρίζουσαι μέχρι τῆς σήμερον τῇ 14 σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους.

Ἀλλ' αὕτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία εὐτυχὴς τοῦ Ἡρακλείου ἡμέρα. Ἐνῷ πρέσβεις τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Δαγοβέρτου καὶ πρέσβεις τῶν Ἰνδῶν βασιλέων προσήρχοντο ἐκ τῆς ἀπωτάτης Δύσεως καὶ τῆς ἀπωτάτης ἀνατολῆς συγχαίροντες αὐτῷ ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις· ἐνῷ ἠξιοῦτο τιμῶν ποικίλων καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν, ἐπέτειλεν ἐκ τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου φᾶσμα ἀπαίσιον καὶ ἠξίωσεν ὅτι τοὺς ἄθλους ἐκείνους ἔμελλον νὰ παρακολουθήσωσι δοκιμασίαι φοβερώτεραι ἃς ἐπέπρωτο νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν μεσαιωνικὸν ἑλληνισμὸν νέος προφήτης, ὁ Μωάμεθ, καὶ νέον δόγμα, τὸ μωαμεθανικὸν δόγμα. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θεόδωρος ἠγωνίσθησαν νὰ σώσωσι τὴν Συρίαν καθ' ἧς τὸ πρῶτον ἐπέσκηψαν οἱ Ἄραβες, ἀλλ' εἰς μάτην ἠγωνίσθησαν. Ὁ Ἡράκλειος ἦτο ἤδη ἑξηκοντούτης περίπου, κατετρύχετο δὲ ὑπὸ νοσημάτων, καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ ἐπαγαγόντος ἐπὶ τέλους τὸν θάνατον αὐτοῦ ὕδρωπος, ἕνεκα δὲ πάντων τούτων φυσικὸν ἦτο νὰ μαρανθῶσιν αἵ τε φυσικαὶ καὶ αἱ ἠθικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις. Οὐδὲν λοιπὸν ἄπορον ὅτι ὄχι μόνον τὴν Συρίαν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν Αἴγυπτον ηὐτύχησε νὰ σώσῃ ἀπὸ τῆς ἀραβικῆς κατακτήσεως. Ἵνα διατηρήσῃ τοὐλάχιστον τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔπεμψεν εἰς αὐτὴν ἐπανειλημμένως στρατοὺς ἀπό τε τῆς παρακειμένης Βάρκης καὶ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπέθανεν ὅμως ἱκανούς τινας μῆνας πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως ἐκείνης κατὰ φεβρουάριον ἢ μάρτιον τοῦ 641 ἔτους.

ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ.

«Eripuit coelo fulmen sceptrumque tyrannis» (Ἥρπασεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τὸν κεραυνὸν καὶ τὸ σκῆπτρον ἀπὸ τῶν τυράννων). Διὰ τοῦ ἑξαμέτρου τούτου ἐτίμησάν ποτε τὸν Βενιαμὶν Φραγκλῖνον οἱ Γάλλοι ἀκαδημαϊκοί, καὶ πράγματι ἐν ἑνὶ μόνῳ στίχῳ δὲν ἠδύνατο προσφυέστερον νὰ ἐκδηλωθῇ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρός, ὅστις καὶ ὡς ἐπιστήμων καὶ ὡς πολιτικὸς ὑπῆρξεν ἐπ' ἴσης ἔξοχος. Τὸ λεγόμενον περὶ αὐτοῦ ὅτι «ἥρπασε τὸν κεραυνὸν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Διός», ὡς ὁ Προμηθεὺς τὸ πῦρ, δὲν εἶνε ὑπερβολή, διότι ὁ Φραγκλῖνος εἰς ὅλας του τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας προσεπάθει πάντοτε νὰ χρησιμοποιήσῃ πρακτικῶς τὴν γνῶσιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, εἶνε δὲ ὡς γνωστὸν ὁ ἐφευρέτης του ἀλεξικεραύνου.

Ὁ Φραγκλῖνος ἦτο κατὰ τοὺς χρόνους του ὁ προαγωνιστὴς νέας τοῦ πολιτισμοῦ ἐποχῆς, ἥτις θὰ συγκαταριθμῆται μεταξὺ τῶν λαμπροτάτων τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Ἡ ἐποχὴ δὲ αὕτη εἶνε ὁ αἰὼν τοῦ ἀτμοῦ, τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὁ αἰὼν καθ' ὃν αἱ φυσικαὶ δυνάμεις ὑπετάγησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ δὲ βιομηχανία καὶ ἡ συγκοινωνία προήχθησαν εἰς μυθώδη σχεδὸν ἀκμήν, εἶνε ὁ μέγας αἰὼν τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, καθ' ὃν διὰ τῆς ἐλευθέρας ἀμίλλης ἡ δύναμις τοῦ ἀτόμου ἐκρατύνθη, ὁ αἰὼν τῶν ἐφευρέσεων.

Τῇ 17 ἀπριλίου συνεπληρώθησαν ἑκατὸν ἔτη, ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος. Τὸ ὄνομά του γινώσκουσι πάντες ἀπὸ τῆς τρυφερᾶς αὐτῶν ἡλικίας, διότι

ὁ βίος τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν παραδίδεται εἰς τοὺς νέους ὡς πρότυπον καὶ ὑπογραμμός, ὡς τέλειον ὑπόδειγμα, πρὸς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τείνωσι πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ προοδεύσωσι διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς ἐπιμελείας, διὰ τῆς οἰκονομίας, καὶ νὰ γείνωσιν εὐτυχεῖς διὰ τῆς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἐνεργείας καὶ αὐτοπαρνήσεώς των.

Ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, τὸ δέκατον ἕκτον καὶ τελευταῖον τέκνον ἑνὸς σαπωνοποιοῦ, ἐγεννήθη ἐν Βοστώνῃ τῇ 17 ἰανουαρίου 1706. Ἕνεκα ἐλλείψεως μέσων ἠναγκάσθη ὁ μικρὸς Βενιαμὶν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ σχολεῖον κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰργάζετο ἐν τῷ σαπωνοποιείῳ τοῦ πατρός του, εἶτα δὲ κατὰ τὸ δωδέκατον τῆς ἡλικίας του ἔτος ἤρχισε νὰ μανθάνῃ τὴν τυπογραφικὴν τέχνην παρὰ τῷ ἀδελφῷ του. Ἐνταῦθα ἐξεδίδετο καὶ μία ἐφημερίς, ἡ δὲ ἐφημεριδογραφικὴ κίνησις παρώρμα τὸν Φραγκλῖνον εἰς πνευματικὴν ἐργασίαν. Τὸ ἐπάγγελμά του ἦτο κατ' ἀρχὰς τὸ τοῦ τυπογράφου καὶ ἐκδότου ἐφημερίδος. Ἐπιθυμῶν νὰ ἱδρύσῃ ἴδιον τυπογραφεῖον, ἐπεχείρησε κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του τὸ εἰς Λονδῖνον ταξείδιον. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, εὗρεν ἐν Πενσυλβανίᾳ τὸ εὐνοϊκώτατον διὰ τὴν δρᾶσίν του ἔδαφος. Ταχέως ἀνῆλθεν εἰς τιμὰς καὶ ἀξιώματα καὶ ἠδυνήθη εὐκόλως ν' ἀναπτύξῃ ὅλην του τὴν κοινωφελῆ δραστηριότητα. Εἰς τὸν Φραγκλῖνον ὀφείλει ἡ πόλις τῆς Φιλαδελφίας τὴν πρώτην αὐτῆς δημοσίαν βιβλιοθήκην, τὸ πρῶτον πυροσβεστικὸν κατάστημα καὶ τὸ πανεπιστήμιόν της.

ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἠσχολεῖτο ὁ Φραγκλῖνος καὶ περὶ τὴν σπουδὴν τῆς μετεωρολογίας· αὐτὸς δὲ πρῶτος ἐξέφρασε τὴν γνώμην ὅτι τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο φυσικὸν φαινόμενον, ὁ κεραυνός, εἶνε ἠλεκτρικὸν φαινόμενον, καὶ ἐφευρὼν τὸ ἀλεξικέραυνον παρέσχεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ μέσον τοῦ προφυλάττεσθαι ἀπὸ τῆς βίας τῶν στοιχείων. Τὰς σπουδαιοτάτας αὐτοῦ περὶ ἠλεκτρισμοῦ θεωρίας ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «New experiments and observations on electricity» (Νέα πειράματα καὶ παρατηρήσεις περὶ ἠλεκτρισμοῦ), τὸ ὁποῖον σύγγραμμα μόλις βραδύτερον τυχὸν τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ ἐκτιμήσεως ἐβραβεύθη ἐν ἔτει 1753 ὑπὸ τῆς ἐν Λονδίνῳ Βασιλικῆς ἑταιρείας διὰ τοῦ χρυσοῦ βραβείου.

Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ὁ Φραγκλῖνος, ὅστις ἦτο διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων τῆς Πενσυλβανίας, προεβιβάσθη εἰς γενικὸν διευθυντὴν τῶν ταχυδρομείων τῶν ἀμερικανικῶν ἀποικιῶν, καὶ ἤδη ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅπερ ἀνέκαθεν ἠσχολεῖτο μετὰ ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος καὶ μὲ τὸν πολιτικὸν βίον τῶν συμπατριωτῶν του, ὡρίμασεν ἡ μεγάλη ἰδέα τῆς ἑνώσεως ὅλων τῶν βορειαμερικανικῶν ἀποικιῶν, μὲ ὁμοσπονδειακὸν πολίτευμα, Σύνοδον καὶ κεντρικὴν κυβέρνησιν — ἰδέα, εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῆς ὁποίας βραδύτερον καὶ δι' ἔργων συνετέλεσε, λαβὼν μέρος εἰς τὴν κήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν «Ἡνωμένων Πολιτειῶν» τῇ 4 ἰουλίου 1776. Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἐλευθέρου κράτους μετέβη ἐπανειλημμένως εἰς Εὐρώπην, ἡ δὲ εὐνοϊκὴ συνομολόγησις τῆς εἰρήνης, ἥτις ἔθηκε πέρας εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον τῆς βορείου Ἀμερικῆς τῇ 3 σεπτεμβρίου 1783, ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν διπλωματικὴν τοῦ Φραγκλίνου ἱκανότητα.

Τῇ 17 ἀπριλίου 1790 ἐτελεύτησεν ὁ Φραγκλῖνος τὸν πλήρη εὐεργετικῆς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα δράσεως καὶ ἐνεργείας βίον του, εἰς ὃν κάλλιστα ἐφαρμόζονται αἱ λέξεις, ἃς αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔγραφέ ποτε πρὸς τὸν υἱόν του: «Ἂν δυνηθῇς νὰ προαγάγῃς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἔθνους σου καὶ νὰ καταλίπῃς αὐτὸ εὐδαιμονέστερον ἢ ὅσον τὸ εὗρες, τότε οἷα δήποτε καὶ ἂν ὦσι τὰ πολιτικά σου φρονήματα, ἡ μνήμη σου διὰ παντὸς θὰ εὐλογῆται.»

ΤΟ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟ ΠΑΡΑ ΤΗ «NOTRE DAME».

Ὑπὸ **ΕΔΟΥΑΡΔΟΥ ΡΟΔ.**

(Τέλος.)

Διηύθυνα τὸ βλέμμα μου κατὰ τὸ ἰδικόν της καὶ καὶ ἠναγκάσθην, ὅπως ἀκολουθήσω τὴν διεύθυνσιν τῆς χειρός της, νὰ κύψω ὑπεράνω τοῦ δρυφράκτου πρὸς τὸ ἀχανὲς κενόν. Τὸ δρύφρακτον εἶνε ἀρκετὰ ὑψηλόν, ὥστε δὲν ὑπῆρχεν οὐδ' ὁ ἐλάχιστος κίνδυνος. Καὶ ὅμως ἠσθάνθην ἀμέσως ὅτι καταλαμβάνομαι ὑπὸ σκοτο-

ΠΡΩΪΑ ΜΑΪΟΥ.
Εἰκὼν ὑπὸ E. Niczky.

δινίας, συχρόνως δὲ ἀνυπόφορον ῥῖγος μετὰ φρικιάσεως ἐκλόνησεν ὅλα μου τὰ μέλη:

— Μή με κάνῃς νὰ κυττάζω ἐκεῖ κάτω. Δὲν μπορῶ . . . Τῇ εἶπον.

Ἡ σύζυγός μου ἐφάνη ἔκπληκτος:

— Περίεργο! μοὶ εἶπεν . . . Ἐμὲ δὲν μὲ πειράζει καθόλου, ἔχω γερὸ κεφάλι!

Εἶτα δέ, μετὰ βραχεῖαν σιωπήν, προσέθηκε:

Καὶ ὅμως ἔχεις δίκηο . . . Ἂν ἔπεφτε κανεὶς ἀπ' αὐτὸ τὸ ὕψος! . . .

Ἔκυψεν ὑπεράνω τοῦ δρυφράκτου, ὅπως μετρήση διὰ τοῦ βλέμματος ἀκριβέστερον τὸ ἀχανὲς βάθος. Ἐγὼ ἐκράτησα δυνατὰ τὸν βραχίονά της καὶ τὴν ἠνάγκασα ν' ἀποσυρθῇ. Ἐσκεπτόμην ἤδη:

— Ἂν ἔπιπτε! . . .

* * *

Καὶ ἡ ἀνησυχία αὕτη μὲ συνετάραξεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁλόκληρος ἡ τραγικὴ σκηνὴ ἐξειλίσσετο ἐν τῇ φαντασίᾳ μου, πρὸ τῶν ὀμμάτων μου, μὲ τὴν ἀκρίβειαν καὶ ζωηρότητα φρικώδους ὀπτασίας: τὴν ἔβλεπον κλίνουσαν, ὁλονὲν βαθύτερον κλίνουσαν, οἱονεὶ ἑλκομένην ὑπὸ τῆς ἀβύσσου: ἡ κεφαλή της ἐγίνετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν βαρυτέρα, βαρυτέρα τοῦ λοιποῦ σώματος . . . Ἤκουον κραυγὴν σχίζουσαν τὰ ὦτά μου, τοσοῦτον ὀξεῖαν, τοσοῦτον φοβεράν, ὥστε αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου ἀνωρθοῦντο. Ἔπειτα τραγικωτάτην σκηνὴν ὀλίγων στιγμῶν: ἡ ἐσθὴς αὐτῆς περιεπλέκετο εἰς μίαν προεξοχὴν τοῦ πύργου, ἔχουσαν σχῆμα τερατώδους πτηνοῦ, ἑλκύοντος αὐτὴν πρὸς τὸ ἀμέτρητον βάθος: Ἐκείνη ἔμενεν ἐκεῖ κρεμαμένη, πλησιέστατα πρὸς ἐμέ. Ἐγὼ δὲ ἤρκει μόνον νὰ ἐκτείνω τὴν χεῖρα ὅπως τὴν συλλάβω, καὶ ἡ χείρ μου πράγματι ἐξετείνετο συσπωμένη πρὸς αὐτήν — ματαίως . . . Καὶ μετ' ὀλίγον τὸ τέρας ἄφινε τὴν λείαν του . . . καὶ ἡ πτῶσις αὐτῆς ἐμηκύνετο, ὡς ὅταν ὑπὸ ἐφιάλτου κατειλημμένοι ὀνειρευόμεθα ὅτι πίπτομεν εἰς βάραθρον ἄνευ πυθμένος . . . Συγχρόνως δὲ ἡ ὑπερεξημμένη φαντασία μου μοὶ ἐγέννα μετὰ καταπληκτικῆς ζωηρότητος ὁλόκληρον κόσμον ἰδεῶν, αἵτινες ἤρχισαν νὰ περιστρέφωνται στροβιληδὸν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου: μὲ κατηγόρουν ὅτι τὴν ἐφόνευσα· ἐγὼ ἔμενα ἄφωνος ὑπὸ τὸ βάρος τῆς κατηγορίας, ἀνίκανος νὰ ὑπερασπίσω ἐμαυτόν. Ἢ καὶ ἐπανηρχόμην εἰς Λ . . ., χωρισμένος ἀπ' αὐτῆς διὰ παντός, ἀκούων πάντοτε τὴν κραυγὴν ἐκείνην τῆς φρικαλέας ἀπελπισίας, καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς ὀπτασίας τῆς ἀτελευτήτου ἐκείνης πτώσεως. Ἀπομόνωσις ἀνυποφόρως βαρεῖα ἐπίεζε τὸ στῆθός μου. Μοὶ ἐφάνη ὡς νὰ ἀνεβίωσα ὅλας τὰς ὥρας τοῦ παρελθόντος βίου μου, πλήρεις ἀορίστων φόβων, ἀγνοῶ δὲ πόση ἦτο ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ὀπτασίας.

Ἡ σύζυγός μου ἔμενεν ἀκίνητος εἰς τὴν θέσιν της, ἐπιμόνως βεβυθισμένη εἰς τοὺς ῥεμβασμούς της, μὲ τὰ βλέμματα πλανώμενα εἰς τοὺς ἀπεράντους χώρους, οἵτινες ἠνοίγοντο πρὸ τῶν ὀμμάτων της, ἐνῷ δι' ἐμὲ ἦσαν ἄβυσσος ἀντηχοῦσα ἐξ ἀπειλητικῶν μυκηθμῶν, ἄβυσσος ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔβλεπον τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν κλυδωνιζομένας ὡς ὑπὸ τῶν τρικυμιωδῶν κυμάτων τοῦ ὠκεανοῦ, τὰς δὲ ὑψηλὰς καπνοδόχας ταλαντευομένας ὡς ἱστοὺς πλοίων τυπτομένους ὑπὸ καταιγίδος . . . Ἐπὶ τέλους ἔπρεπε ν' ἀποσπασθῶ ἐκεῖθεν· μὲ πνιγομένην ὑπὸ τῆς συγκινήσεως φωνήν, ἥτις ἐκολλᾶτο ἐν τῷ λάρυγγί μου, ἐψιθύρισα.

— Σὲ βεβαιῶ ὅτι δὲν αἰσθάνομαι καλὰ τὸν ἑαυτόν μου . . . Ἡ ζάλη μὲ βλάπτει . . . Ἄς καταβῶμεν! . . .

— Ὄχι δά! . . . Τί λές;! Ἐγὼ θέλω μάλιστα ν' ἀνεβῶ ὅλως διόλου ἐπάνω, ἐστὴ στέγη!

Τὸ ἀδιάφορον ὕφος, μεθ' οὗ ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας, ἦτο τόσον φυσικόν, ὥστε μ' ἐπανέφερεν ὀλίγον εἰς τὸν ἑαυτόν μου. Ὅτε ἐστράφη πρὸς ἐμὲ καὶ τὴν παρετήρησα, αἱ πρὸ μικροῦ ὀπτασίαι μου ἤρχισαν νὰ ἐξαλείφωνται. Φοβούμενος ὅμως μήπως ἐπανέλθωσι, μολονότι ἰσχυνόμην διὰ τὴν ἀδυναμίαν μου, τῇ εἶπον:

Καλὰ λοιπὸν ἀνέβα . . . ἐγὼ σὲ περιμένω ἐδῶ! . . .

Ἀλλ' ἐκείνη ἐπέμεινε νὰ ἀναβῶμεν μαζῇ — ἐγὼ δὲ δὲν ἀντέστην.

— Καὶ ἂν ἔπεφτα, ποιός θὰ μ' ἐκρατοῦσε; . . . εἶπε χαριεντιζομένη.

Αὐτὴ λοιπὸν ἐπανέφερε τὸν νοῦν μου εἰς τὴν ἀνυπόφορον ἐκείνην ἔξαψιν! . . . Μόλις εἶχον ἀπαλλαχθῆ ἀπὸ τοῦ ἐφιάλτου, καὶ ἐκείνη δι' ἑνὸς λόγου μοὶ τὸν ἀνεκάλει . . . Ἤδη τὸν ᾐσθανόμην ἐκ νέου . . . τώρα οἱ ὄνυχές του ἐξέσχιζον τὸν ἐγκέφαλόν μου . . . τώρα ἐνέχεεν εἰς ὅλον μου τὸ σῶμα ἀπεριγράπτους καὶ ἀπροσδιορίστους ἀλγηδόνας . . .

Ὅτε εἰσήλθομεν εἰς τὴν στενὴν καὶ σκοτεινὴν κλίμακα, μοὶ ἐφάνη ὅτι αἱ ἀλγηδόνες ἐκεῖναι καθίσταντο ἀκριβέστερον ὡρισμέναι, τοπικαί, εἴδός τι νευραλγίας, σπασμὸς τοῦ δεξιοῦ ποδός . . . Συγχρόνως δὲ κατελήφθην ὑπὸ μεγάλης ἀδυναμίας· ᾐσθανόμην τοὺς πόδας μου ναρκουμένους, ὡς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὀπίου ἢ μορφίνης, καὶ πολλάκις ἡτοιμάσθην νὰ καθήσω εἰς τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος . . . Θὰ ἐστήριζον εἰς τὰς χεῖράς μου τὴν βεβαρημένην κεφαλήν μου, ἥτις ἔκαιεν ὡς κάμινος, καὶ θ' ἀπεκοιμώμην . . . Ἀλλ' ἡ φωνὴ τῆς γυναικός μου, ἥτις ἐστρέφετο ὅπως ἀναλάβῃ πνοὴν καὶ μοὶ ὡμίλει γελῶσα, μὲ ἀφύπνιζε κατὰ στιγμὰς ἐκ τοῦ ληθάργου, καὶ μὲ παρώτρυνε πρὸς τὴν ἀνάβασιν, εἰ καὶ ἡ ἀναπνοή μου καθίστατο ὁλονὲν δυσκολωτέρα. Ἔπρεπε νὰ τῇ ὁμολογήσω πάντα ταῦτα, τὸ ἠξέρω κ' ἐγὼ τώρα· ἀλλὰ τότε μία μόνη ἰδέα μου ἔμενε, μία μόνη σκέψις ἀπησχόλει ὅλον μου τὸ πνεῦμα, περιστρεφομένη εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου ὡς τρύπανον· φθάνουσα ἐκεῖ ἐπάνω θὰ ἔπιπτε, χωρὶς ἐγὼ νὰ εἰμπορῶ νὰ ἐμποδίσω τοῦτο, εἱμαρμένως, διότι ἐπέπρωτο νὰ συμβῇ.

Ἐκείνη ἔφθασεν ἐπάνω ὀλίγον τι πρὸ ἐμοῦ. Ἅμα εἶδον τὸ φῶς, ὅπερ μὲ ἐθάμβωσεν ἀλγεινῶς, καὶ ἤκουσα τὴν φωνὴν της:

— Ὦ! ἐδῶ εἶνε ἀκόμη ὡραιότερα! . . . Ἀπ' ἐδῶ βλέπομεν μακρύτερα καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη συγχρόνως . . . Κύτταζε! . . .

. . . Εἶδον ἐμαυτὸν περικυκλούμενον ὑπὸ σκοτεινῆς ἀβύσσου, ὑπεράνω τῆς ὁποίας θαῦμά τι μὲ ἐκράτει κρεμάμενον: ὄντα φανταστικά, τὰ ὁποῖα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἀντικατοπτρισμὸς τῆς φαντασίας μου ἐπολλαπλασίαζεν, ἐχρωμάτιζεν, ἐμεγέθυνεν — τὰ τέρατα ἅτινα κοσμοῦσι τὸ οἰκοδόμημα — ἐκινοῦντο ἐν τῷ κενῷ, χανόμενα ὡς ἐκείνη καὶ ὡς ἐγώ, προσηρτημένα ὡς ἡμεῖς οἱ δύο εἰς ἀόρατόν τινα ἄλυσιν, ἥτις μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ μᾶς ἀπολύσῃ αἰφνιδίως . . . Τὸ κενὸν ἐκεῖνο εἶχε

φρικώδη ἑλκτικὴν δύναμιν· καὶ ὅμως δὲν μὲ προσεκάλει: ἐκείνην μόνην ἤθελε, ἐκείνην ἡτοιμάζετο νὰ καταβροχθίσῃ διὰ παντός . . . Ἐκείνη δὲ ἔμενεν εἰς τὴν θέσιν της ἐρειδομένη ἡσύχως καὶ ἀταράχως, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχεν ὁ κίνδυνος οὗτος, ἀποτυφλουμένη ἀναμφιβόλως ὑπό τινος ὑπερφυσικῆς καὶ πονηρᾶς δυνάμεως, θῦμα βέβαιον τῶν ἀδηφάγων ἐκείνων ἐκτάσεων, τὰς ὁποίας ἐθαύμαζε.

Τότε, ἡ φρικώδης ἰδέα κατεκυρίευσε τὸν νοῦν μου: διατί δὲν ἔπιπτε ἀφοῦ ἔπρεπε νὰ πέσῃ; . . . Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔπιπτε, ὤφειλον ἐγὼ νὰ τὴν κρημνίσω: Ἡ τερατώδης, ἡ καταχθόνιος αὕτη λογικὴ κατεκυρίευσε τοῦ πνεύματός μου μὲ τὴν δύναμιν τετελεσμένου γεγονότος . . . Ἠθέλησα ν' ἀντισταθῶ εἰς τὴν ἰσχύν της. Συνέτεινα ἀπελπιστικῶς τὰς δυνάμεις μου· ἀλλ' ὁ σπασμὸς ηὔξανεν, ἀνέβαινεν, ἀνέβαινεν, ἐκλόνει τὰς κνήμας μου, συνέσφιγγε τὸ στῆθός μου ὡς συναίσθημα φρίκης ἢ ἀπελπισμοῦ, συνέσφιγγε τὸν λαιμόν μου ὡς χαλύβδινος βρόγχος. Ἡ θέλησίς μου ἐχαλαροῦτο ἐν τῇ ἀπεριγράπτῳ ταύτῃ ὀδύνῃ: Ὑπῆρχεν ἐν ἐμοὶ ἄλλο τι ὄν, κακοῦργον, ὅπερ ἐδέσποζεν ἐντελῶς τῆς θελήσεώς μου. Καὶ ὅμως ἀνέκραξα:

— Τραβήξου! — Πᾶμε κάτω . . . γρήγορα, γρήγορα! . . . .

Δὲν εἶμαι ὅμως βέβαιος ἂν ἐπρόφερα πράγματι τὰς λέξεις ταύτας: Ἴσως δὲν εἶχον πλέον καμμίαν δύναμιν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἴσως ἡ προσπάθειά μου ὅπως τὰς ἀρθρώσω-ὑπῆρξε ματαία· ἴσως δὲ καὶ ἐκείνη νὰ ἦτο βυθισμένη εἰς τὴν θέαν τοῦ πανοράματος: τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐκείνη ἔμεινεν ἀκίνητος. Ἐγὼ δὲ ὀρθιος ὄπισθέν της, μὲ εἶδός τι φρικαλέας σαφηνείας βλέπων ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ τὴν ὠθήσω, ἤρχισα νὰ ὑπολογίζω τὰς ἀπαιτουμένας κινήσεις πρὸς τὸν ἀναπόφευκτον τοῦτον φόνον, καὶ ἐνῷ τὸ σῶμά μου ὅλον διεσείετο ὑπὸ ἀπροαιρέτων σπασμωδικῶν συστολῶν, ἐπλησίασα μὲ βήματα βραδέα πρὸς τὸ θῦμά μου . . .

Τὸ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐνθυμοῦμαι εἰσέτι εἶνε ὅτι, ἀΐφνης, μεταστραφεῖσα καὶ ἰδοῦσά με κατελήφθη ὑπὸ φρίκης· καὶ τώρα, ὅταν κλείω τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν βλέπω εἰσέτι ὀρθίαν ἐκεῖ ἐπάνω, μὲ τοὺς μεγάλους διαυγεῖς ὀφθαλμούς της ὑπερμέτρως ἠνεωγμένους, ἐξηγριωμένους ὑπὸ τῆς φρίκης, ἀτενεῖς — ἀτενεῖς ὡς ὀφθαλμοὺς νεκρᾶς ἢ ἀπολελιθωμένης. Καί μοι συμβαίνει ὡσαύτως ν' ἀκούω τὴν ὀξυτάτην, τὴν φρικαλέαν, τὴν ὑπερφυσικὴν ἐκείνην κραυγήν, ὅπως τὴν εἶχον φαντασθῆ ὀλίγας στιγμὰς πρότερον, διασχίζουσαν τὸ ἐνώπιόν μου ἀχανὲς διάστημα, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ σῶμά της κατεποντίζετο.

. . . . . .

Πολλὰ μέρη τοῦ ὑπομνήματος τούτου συνέπιπτον κατὰ τρόπον ἐκπληκτικὸν μὲ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἰατροῦ ὅστις ἐγνωμοδότησεν ὑπὲρ τοῦ ἀκαταλογίστου τοῦ κατηγορουμένου. Ἀλλὰ τὰ συναισθήματα ταῦτα ἐφάνησαν ἀπίθανα εἰς τοὺς ὁρκωτάς, οἵτινες ἐπέστρεψαν φέροντες ἐτυμηγορίαν ἐπικυρωτικὴν τῆς ἐνοχῆς, καὶ εἰς αὐτὸ ἔτι τὸ ζήτημα τῆς προμελέτης.

Ὁ κατηγορούμενος ἠκουσεν ἄνευ συγκινήσεως τὴν ἀνάγνωσιν τῆς θανατικῆς ἀποφάσεως. Οὐδεμίαν ἠθέλησε νὰ ὑπογράψῃ αἴτησιν ἀναιρέσεως, καὶ ἐθανατώθη κατά τινα σκοτεινὴν τοῦ χειμῶνος νύκτα ἐπὶ παρουσίᾳ ὀλιγαρίθμου πλήθους.

ΕΑΡΙΝΑ ΚΥΜΑΤΑ.

Μυθιστόρημα ὑπὸ **ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΕΝΙΕΦ.**

(Συνέχεια).

Ὁ Σανὶν ἐνδίδων εἰς τὰς παρακλήσεις τῶν κυριῶν ἠναγκάσθη νὰ πίῃ δύο μεγάλα κυάθια ἐκλεκτῆς σοκολάτας καὶ νὰ φάγῃ οὐχὶ ἀσήμαντον ποσὸν διπύρων: μόλις ἔτρωγε τὸ ἕνα, ἀμέσως ἡ Τζέμμα τῷ προσέφερεν ἄλλο — καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ μὴ δεχθῇ τὴν προσφοράν της;! Μετ' ὀλίγην ὥραν ὁ Σανὶν εἶχεν ἐντελῶς ἐξοικειωθῆ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ Ῥοσέλλη: μετ' ἀπιστεύτου ταχύτητος παρήρχοντο δι' αὐτὸν αἱ ὧραι. Εἶχε πολλὰ πράγματα νὰ διηγηθῇ εἰς τὰς κυρίας — περὶ τῆς Ῥωσσίας, περὶ τοῦ ῥωσσικοῦ κλίματος, τῆς ῥωσσικῆς κοινωνίας, περὶ τῶν ῥώσσων χωρικῶν ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν κοζάκων, ὡσαύτως δέ καὶ περὶ τοῦ πολέμου τοῦ ἔτους 1812, περὶ Πέτρου τοῦ μεγάλου, περὶ τοῦ Κρεμλίνου, περὶ τῶν ῥωσσικῶν κωδώνων καὶ τῶν δημωδῶν ᾀσμάτων τῆς πατρίδος του. Αἱ δύο κυρίαι εἶχον λίαν ἀσαφεῖς καὶ ἀορίστους ἰδέας περὶ τῆς εὐρείας καὶ μεμακρυσμένης ἡμῶν πατρίδος. Ἡ κυρία Ῥοσέλλη μάλιστα — εἴτε, ὅπως ὠνομάζετο συνήθως — ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἐξέπληξε τὸν Σανὶν διὰ τῆς ἐρωτήσεως, ἂν ὑπῆρχεν εἰσέτι τὸ περίφημον ἐκ πάγου ἀνάκτορον, ὅπερ εἶχεν ἱδρυθῆ ἐν Πετρουπόλει τὸν παρελθόντα αἰῶνα, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐσχάτως εἶχεν ἀναγνώσει λίαν ἐνδιαφερούσας περιγραφὰς ἐν τινι βιβλίῳ τοῦ μακαρίτου ἀνδρός της, ἐπιγραφομένῳ «' ellezze delle arti»· ὅτε δὲ ὁ Σανὶν ἔκπληκτος ἠρώτησε: «Πιστεύετε λοιπὸν ὅτι εἰς τὴν Ῥωσσίαν δὲν ἔχομεν ποτὲ θέρος;», ἡ κυρία Ἐλεονώρα τῷ ἐξήγησε, πῶς ἐφαντάζετο μέχρι τοῦδε τὴν Ῥωσσίαν: αἰώνιο χιόνι. Καθένας φορεῖ γοῦνες καὶ ὅλοι εἶναι στρατιῶται — ἀλλὰ ὑπάρχει πολὺ μεγάλη φιλοξενία καὶ πολὺ ὑπήκοοι χωρικοί! Ὁ Σανὶν προσεπάθει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν θυγατέρα της ὀρθοτέρας ἰδέας περὶ τῆς πατρίδος του. Ὅτε ἦλθεν ὁ λόγος περὶ ῥωσσικῆς μουσικῆς, ὁ Σανὶν παρεκλήθη ἀμέσως νὰ τραγουδήσῃ ῥωσσικόν τι ᾆσμα, καὶ τῷ ὑπεδείχθη μικρὸν τι κλειδοκύμβαλον, ὅπερ εὑρίσκετο εἴς τινα γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ εἶχε μαῦρα τάσια εἰς τὴν θέσιν τῶν λευκῶν, καὶ λευκὰ εἰς τὴν θέσιν τῶν μαύρων. Χωρὶς νὰ περιμείνῃ νὰ τὸν παρακαλέσουν περισσότερον, ἐκάθισε παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ συνοδεύων τὴν φωνήν του μὲ τοὺς δύο δακτύλους τῆς δεξιᾶς καὶ τοὺς τρεῖς τῆς ἀριστερᾶς χειρός του (δηλαδὴ τὸν δείκτην, τὸν μέσον καὶ τὸν μικρόν) ἐτραγούδησε — ἐννοεῖται ὀλίγον ἐρρίνως — κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν «Σαραφὰν» καὶ ἔπειτα τὸ ᾆσμα «Πο οδλιτσε μοστοβόί». Αἱ κυρίαι ἐπήνεσαν τὴν φωνὴν του καὶ τὸ ᾆσμά του, πρὸ πάντων ὅμως ἔμειναν κατενθουσιασμέναι διὰ τὸ μαλακὸν καὶ εὐηχον τῆς ῥωσσικῆς γλώσσης, καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τό γερμανικὸν τὰ δύο τραγούδια. Ὁ Σανὶν ἐξεπλήρωσε τὴν ἐπιθυμίαν των. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐξήγησις τῶν ᾀσμάτων τούτων, ὡς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Σανίν, δέν ἐνέπνευσεν εἰς τὰς κυρίας μέγαν θαυμασμὸν πρὸς τὴν ῥωσσικὴν ποίησιν, διὰ τοῦτο ἤρχισεν ἐκεῖνος νὰ ἀπαγγέλλῃ, νὰ ᾄδῃ καὶ νὰ μεταφράζῃ εἰς τὴν γερμανικὴν τὴν ὑπὸ τοῦ Τκλίγκα μελοποιηθεῖσαν Ῥομάντσαν τοῦ Πουσσκίν: «Θυμοῦμαι ἀκόμη ἐκείνη τὴν καλότυχη στιγμὴ κτλ.», τὴν ὁποίαν ὅμως ὁ Σανὶν ἐτραγούδησεν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον ὄχι τόσον ἐπιτυχῶς, πρὸ πάντων εἰς τὰ μινόρε. Ἀλλ' αἱ κυρίαι ἤδη ἐνέπεσον εἰς ἔκστασιν. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἔκαμε μάλιστα τὴν ἀνακάλυψιν, ὅτι ἡ ῥωσσικὴ γλῶσσα ἔχει θαυμασίαν ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἰταλικήν. Ἡ λέξις μγνοβένιγε (στιγμὴ) ὡμοίαζε λ. χ. μὲ τὸ

ο vieni (ὦ ἔλα!), τὸ σα μνόϊ (μαζή μου) μὲ τὸ siam noi (εἴμεθα ἡμεῖς) κ. τ. λ. κ. τ. λ. Ἀκόμη δὲ καὶ τὰ ὀνόματα Πούσχκιν (τὸ ὁποῖον ἐπρόφερε Πούσσεκιν) καὶ Γκλίγκα ἤχουν εἰς τὰ ὦτά της ὡς πάτρια.

Τώρα παρεκάλεσεν ὁ Σανὶν τὰς κυρίας νὰ τραγουδήσουν· καὶ αὐταὶ προθύμως ἐξεπλήρωσαν τὴν παράκλησίν του. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἐκάθισε παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἐτραγούδησε μὲ τὴν Τζέμμαν μερικὰς διφδίας (duetti) καὶ ὀλίγα «stornelli». Ἡ μήτηρ φαίνεται θὰ εἶχε πρότερον ὡραιοτάτην φωνὴν soprano· ἡ φωνὴ τῆς θυγατρὸς ἦτο ὀλίγον ἀδύνατος, ἀλλὰ πολὺ γλυκεῖα.

6.

Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐθαύμαζεν ὁ Σανὶν δὲν ἦτο ἡ φωνὴ τῆς Τζέμμας, ἀλλ' αὐτὴ ἡ Τζέμμα. Καθήμενος σχεδὸν ἀντικρὺ καὶ ὀλίγον μακρὰν ἀπ' αὐτῆς, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, ὅτι δὲν ὑπάρχει φοῖνιξ εἰς τὸν κόσμον — οὐτε εἰς αὐτὰ τὰ ποιήματα τοῦ Βενετικῶφ ὅστις τότε ἦτο ποιητὴς τοῦ συρμοῦ — δυνάμενος νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς τὴν καλλονὴν καὶ τὴν συμμετρίαν τοῦ σώματος μὲ τὰ ὡραιότατα, εὐμήκη καὶ εὐσχημότατα μέλη. Ὁσάκις δὲ ἡ Τζέμμα εἰς τὰ συγκινητικὰ μέρη τοῦ ᾄσματος ὕψωνε τὰ βλέμματα — τότε ὁ Σανὶν ἠρώτα ἑαυτόν, ἂν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ οὐρανός, ὅστις νὰ μὴ ἀνοιχθῇ εἰς τὰ βλέμματα ἐκεῖνα.

Ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Πανταλεόνε, ὅστις μὲ τὸν πώγωνα καὶ τὸ στόμα κεκαλυμμένον διὰ τοῦ εὐρέος περιλαιμίου ἵστατο ἐρειδόμενος εἰς τὸ πλαίσιον τῆς θύρας καὶ ἠκροᾶτο μὲ τὴν σπουδαίαν ὄψιν τοῦ γνωρίζοντος νὰ κρίνῃ περὶ μουσικῆς — ὡς καὶ αὐτὸς παρετήρει μετὰ θαυμασμοῦ τὴν ὡραίαν τῆς νεάνιδος μορφήν, ἂν καὶ ἦσο βεβαίως ἀπὸ πολλοῦ συνειθισμένος εἰς τὴν θέαν ἐκείνην!

Ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὰ ᾄσματα, ἡ κυρία Ἐλεονώρα εἶπεν ὅτι καὶ ὁ Αἰμίλιος ἔχει ὡραίαν φωνήν, ἀλλ' εὑρίσκεται τώρα εἰς τὸν καιρόν, καθ' ὃν ἡ φωνὴ ἀλλάζει (καὶ πράγματι ὁ παῖς ὡμίλει μὲ βαθεῖαν φωνὴν διηνεκῶς μεταπίπτουσαν καὶ μεταβαλλομένην) καὶ ὅτι δι' αὐτὸν τὸν λόγον δὲν τῷ ἐπιτρέπεται νὰ ᾄδῃ· ἄλλως τε, προσέθηκεν, ἠδύνατο καὶ ὁ Πανταλεόνε νὰ τραγουδήσῃ κάτι τι πρὸς τιμὴν τοῦ ξένου.

Ὁ Πανταλεόνε προσέλαβεν ἀμέσως δυσηρεστημένου ὄψιν, συνέσασε τὰς ὀφρῦς, ἐπέρασε τοὺς δακτύλους του διὰ τῆς κόμης καὶ εἶπεν ὅτι εἶχε πρὸ πολλοῦ παραιτήσῃ ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα· ἄλλως τε κατὰ τὴν νεότητά του οὐδέποτε ἐζήτησε νὰ διαφύγῃ οὐδεμίαν πρόκλησιν — καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἄλλως, ἀφοῦ ὁ Πανταλεόνε ἀνῆκε εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐποχὴν, καθ' ἣν ὑπῆρχεν εἰσέτι ἀληθινὴ σχολὴ ἀοιδῶν, ἀληθινοί, κλασσικοὶ ἀοιδοί — ἀοιδοί, πρὸς τοὺς ὁποίους οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ἠδύναντο νὰ παραβληθῶσιν οἱ σημερινοὶ φωνακλάδες! Εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον, τὸν Πανταλεόνε Τσιππάτολα ἐκ Βαρέσης, ἀπενεμήθη ποτὲ ἐν Μοδένᾳ στέφανος δάφνης, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἄφθησαν λευκαὶ περιστεραὶ ἱπτάμεναι ἐν τῷ θεάτρῳ, τὰς ὁποίας εἶχον ἀπολύσῃ οἱ κατενθουσιασμένοι θεαταί· πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ Ῥῶσσός τις πρίγκηψ Ταρβούσκι — il principe Tarbusski —, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε τότε στενοτάτας καὶ οἰκειοτάτας σχέσεις, ποσάκις μετὰ τὸ δεῖπνον τὸν παρεκάλει θερμῶς καὶ ἐπιμόνως νὰ μεταβῇ μαζή του εἰς Ῥωσσίαν ὑπισχνούμενος αὐτῷ ἄπειρα πλούτη, θησαυρούς! θησαυρούς! . . . Ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Ἰταλίαν, τὴν πατρίδα τοῦ Δάντε — il paese di Dante!... Ὑστερώτερα βεβαίως ἦλθον καὶ δυστυχήματα, δυσάρεστοι περιστάσεις . . . . ἐλαφρότης καὶ ἀπροσεξία ἐκ μέρους του . . . . Ἐνταῦθα ὁ γέρων διέκοψεν αἴφνης τὴν ὁμιλίαν του, ἀνέπεμψε βαθὺν στεναγμόν, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ ὁμιλῇ περὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς τῶν κλασσικῶν ἀοιδῶν, καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ περιφήμου ὑψιφώνου Γαρκία, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεφε βαθύτατον σεβασμὸν καὶ ἄπειρον θαυμασμόν.

«Ἐκεῖνος ἦτο μεγάλος ἄνθρωπος!» ἀνεφώνει ὁ γέρων. «Οὐδέποτε ὁ μέγας Γαρκίας — «il gran Garcia» — θὰ κατεδέχετο νὰ τραγουδήσῃ μὲ κεφαλικὴν φωνήν, καθὼς i tenoracci «οἱ ἄθλιοι καὶ ἐλεεινοὶ τενόροι» τῆς σήμερον! ὄχι! ἡ φωνή του ἐξήρχετο ἐκ τοῦ βάθους τοῦ στήθους του, πάντοτε ἐκ τοῦ στήθους του! «Voce di petto, si!».

Καὶ κατὰ τοὺς λόγους τούτους ἐκτύπησεν ὁ γέρων δυνατὰ τὸ στῆθός του μὲ τὴν μικρὰν καὶ κάτισχνον χεῖρά του.

«Καὶ τί ἠδοποιὸς ὁποῦ ἦτον!» Ἠφαίστειον, signori miei, ἠφαίστειον, Βεζούβιος, un Vesuvio! Ἔλαβα τὴν τιμὴν καὶ τὸ εὐτύχημα, κύριοί μου, νὰ παίξω μαζή του εἰς μίαν ὄπερα, τὸν Ὀθέλλον τοῦ ἐκλαμπροτάτου μουσουργοῦ Ῥοσσίνι — dell' illustrissimo maestro Rossini! Ὁ Γαρκίας ὑπεκρίνετο τὸν Ὀθέλλον, ἐγὼ δὲ τὸν Ἰάγον. Καὶ ὅταν ἦλθε εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος . . .»

Ἐνταῦθα ὁ Πανταλεόνε προσέλαβε τραγικὴν στάσιν καὶ ἤρχισε νὰ ᾄδῃ μὲ τρέμουσαν μὲν καὶ βραγχώδη φωνήν, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ πάθους:

«L'i-ra d'aver-so fato
Jo più no-no-non temeró!»

«Ὅλο τὸ θέατρο ἔτρεμε, signori miei!
Ἀλλ' ἐγώ, χωρὶς νὰ ταραχθῶ, τὸν ἠκολούθησα μὲ τό:
L'i-ra d'aver-so fato
Temer più non dovrò.

Καὶ ἀμέσως ἐκεῖνος, ὡς ἀστραπή, ὡς τίγρις:
«Morrò . . . ma vendicato . . .»

Ἢ καὶ ὅταν . . . ὅταν ἐτραγουδοῦσε τὴν περίφημη aria ἀπὸ τὸ Matrimonio segreto: Pria che spunti . . . Ξεύρετε τί ἔκανε ὁ gran Garcia; Μετὰ τὰς λέξεις: I cavalli di galoppo, ὅταν ἔφθανε εἰς τό: Senza posa caccierà ἀκούσατε, τί θαυμάσιο ποῦ εἶνε, com'è stupendo . . . ἀκούσατε τί ἔκανε ὁ gran Garcia . . .»

Ὁ γέρων προσεπάθησε νὰ εὕρῃ ἔκτακτόν τινα fioritura, ἀλλ' εἰς τὴν δεκάτην νότα διεκόπη, ἐνέπεσεν εἰς βήχα, ἔκαμε χειρονομίαν τινὰ ἐκφράζουσαν ἀνυπομονησίαν, ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ ἐμούγγρισε:

«Ἀφήσετέ με ἥσυχον: Γιατί μὲ βασανίζετε;»

Ἡ Τζέμμα ἀνεσκίρτησεν ἀμέσως καὶ κροτοῦσα τὰς χεῖρας δυνατὰ ἀνεφώνησε: «bravo! bravo!», εἶτα δὲ πλησιάσασα πρὸς τὸν γέροντα ἔτυψεν ἐλαφρῶς καὶ φιλοφρόνως τοὺς ὤμους του.

Ἀλλ' ὁ Αἰμίλιος ἐξερράγη εἰς ἀνηλεῆ καὶ ἀσπλαγχνον γέλωτα. Cet âge est sans pitié — αὐτὴ ἡ ἡλικία δὲν αἰσθάνεται ἔλεος, ὡς εἶπεν αὐτὸς ὁ Λαφονταῖνος. Ὁ Σανὶν προσεπάθει νὰ παρηγορήσῃ τὸν γέροντα ἀοιδὸν καὶ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ἰταλιστὶ μετ' αὐτοῦ — κατὰ τὸ τελευταῖον ταξείδιόν του εἶχε μάθῃ ὀλίγας ἰταλικὰς φράσεις. — Ὡμίλει λοιπὸν περὶ τοῦ «paese del Dante, dove il si suona». Ἡ φράσις αὕτη, ὡς καὶ ἡ ἑξῆς «lasciate ogni speranza voi ch'entrate», ἀπετέλουν τὸ ὅλον ἐφόδιον τοῦ νεαροῦ ταξειδιώτου ἐκ τῆς ἰταλικῆς γλώσσης.

Ἀλλ' ὁ Πανταλεόν οὐδόλως προσεῖχεν εἰς τὴν φιλόφρονα συμπεριφορὰν τοῦ Σανίν. Ἔχων τὸν πώγωνα ἔτι βαθύτερον βεβυθισμένον εἰς τὸ μαντήλιον τοῦ λαιμοῦ καὶ τοὺς μικροὺς ὀφθαλμούς του εὐρέως ἠνεωγμένους ὡμοίαζε περισσότερον παρὰ ποτὲ πρὸς ὄρνεον, καὶ μάλιστα πρὸς ἐξωργισμένον ὄρνεον — πρὸς κόρακα ἢ ἱέρακα. Αἴφνης ὁ Αἰμίλιος ἠρυθρίασεν, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰ κακοσυνειθισμένα παιδιά, ἐστράφη πρὸς τὴν ἀδελφήν του καὶ τῇ εἶπεν ὅτι τὸ καλήτερον μέσον διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸν ξένον εἶνε ν' ἀναγνώσῃ εἰς ἐπήκοον μικράν τινα κωμῳδίαν τοῦ Maltz, τὴν ὁποίαν ἡ Τζέμμα ἤξευρε ν' ἀναγινώσκῃ τόσον ἐξαίρετα. Ἡ Τζέμμα ἐμειδίασεν, ἐκτύπησεν ἐλαφρὰ τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ τῷ εἶπεν, ὅτι ἡ ἰδέα του ἦτο, ὡς συνήθως, πολὺ παράδοξος. Ἀλλὰ μόλον τοῦτο ἐπορεύθη ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιόν της καὶ ἐπέστρεψε φέρουσα μικρόν τι βιβλίον, εἶτα δὲ ἐκάθισε παρὰ τὸ τραπέζιον κοντὰ εἰς τὸ φῶς, ἔτρεψε πέριξ τὸ βλέμμα, καὶ ὑψώσασα τὸν δάκτυλον, ὡς θέλουσα νὰ διατάξῃ ἡσυχίαν — τοῦθ' ὅπερ εἶνε γνησίως ἰταλικὴ χειρονομία — ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ εἰς ἐπήκοον.

7.

Ὁ Μάλτς ἦτο συγγραφεὺς ἐκ Φραγκοφόρτης ἀκμάσας κατὰ τὴν τρίτην δεκαετηρίδα τοῦ παρόντος αἰῶνος. Εἰς τὰς βραχείας, προχείρως συντεταγμένας καὶ ἐν τοπικῇ διαλέκτῳ γεγραμμένας κωμῳδίας του παρίσταμε μετ' ἀστείας καὶ τολμηρᾶς κωμικῆς χάριτος, ἀλλ' ἄνευ μεγάλης ψυχολογικῆς δεινότητος, τοὺς διαφόρους χαρακτῆρας καὶ τύπους τῶν κατοίκων τῆς Φραγκοφόρτης.

Ἡ Τζέμμα ἀνεγίνωσκε πράγματι ἐξαίρετα — ἀπαράλλακτα ὡς ἠθοποιός. Ἐμιμεῖτο μετὰ μεγάλης τέχνης τὸν χαρακτῆρα ἑκάστου προσώπου μὲ ὅλας τὰς τὰς ἀποχρώσεις καὶ ἀνέπτυσσεν ὅλην τὴν μιμικὴν δεινότητα, ἣν εἶχε κληρονομήσῃ μὲ τὸ ἰταλικόν της αἷμα. Ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ παρασταθῇ γραῖάν τινα ὑπὸ τοῦ γήρατος παλίμπαιδα γενομένην ἢ μωρόν τινα δήμαρχον, ἔκαμνε τοὺς γελοιοτάτους μορφασμούς, ἐκάμμυε τοὺς ὀφθαλμούς, διέστρεφε τὴν ῥῖνα, ἐψιθύριζεν ἢ ἔκραζεν, χωρὶς ποσῶς νὰ φείδεται οὔτε τῆς γλυκείας φωνῆς της οὔτε τοῦ ὡραίου προσώπου της. Αὐτὴ ἡ ἰδία δὲν ἐγέλα, ἐφ' ὅσον ἀνεγίνωσκεν· ἀλλ' ὅταν οἱ ἀκροαταί της (ἐξαιρέσει βεβαίως τοῦ Πανταλεόνε, ὅστις μὲ δυσηρεστημένον πρόσωπον ἀπεμακρύνθη ἅμα ὡς ἤκουσεν ἀναγινωσκόμενον τὸν ferrofiucto Tedesco, τὸν

κατηραμένον Γερμανόν) — ὁσάκις λοιπὸν οἱ ἀκροαταί της διέκοπτον αὐτὴν ἐκρηγνύμενοι εἰς γέλωτα, τότε ἡ Τζέμμα ἄφινε τὸ βιβλίον ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἐγέλα καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκ βάθους καρδίας καὶ ἔκλινε πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλήν, ἐνῷ αἱ δακτυλιοειδεῖς δέσμαι τῆς βαθυμελάνου κόμης της ἐχόρευον ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων της. Ἀλλ' ἅμα ὡς ἔπαυεν ὁ γέλως, ἤνοιγε πάλιν τὸ βιβλίον, παρεῖχεν εἰς τὸ πρόσωπόν της τὴν ἀνάλογον ἔκφρασιν καὶ ἐξηκολούθει τὴν ἀνάγνωσίν της μὲ ὅλην τὴν σοβαρότητα.

Ὁ Σανὶν ἦτο ἀκόρεστος ἐν τῷ θαυμασμῷ του πρὸς τὴν νεάνιδα. Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς αὐτὸν τὸ ἐξῆς: πῶς ἠδύνατο πρόσωπον τοσοῦτον ἰδανικοῦ κάλλους νὰ προσλαμβάνῃ αἴφνης τοσοῦτον κωμικήν, ἐνίοτε δὲ μάλιστα καὶ κοινὴν ἔκφρασιν!

Μετὰ ὀλιγωτέρας ἐπιτυχίας ἀνεγίνωσκεν ἡ Τζέμμα τὰ μέρη τῶν καλουμένων «jeunes premières»· πρὸ πάντων δὲ ἀπετύγχανεν εἰς τὰς ἐρωτικὰς σκηνάς. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο συνησθάνετο καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία καὶ διὰ τοῦτο ἔδιδεν εἰς αὐτὰς εἰρωνικήν τινα χροιάν — ὡς νὰ μὴ ἐπίστευεν εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς διαπόρους ὅρκους καὶ τὰς παραφόρους ἐρωτικὰς ἐκφράσεις· ἄλλως τε καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς εἶχε κάμῃ ὀλιγίστην χρῆσιν ἐρωτικῶν ἐπεισοδίων. Αἱ ὧραι παρήρχοντο ἀνεπαισθήτως διὰ τὸν Σανίν, καὶ τότε μόλις ἐνθυμήθη τὸ ταξείδιόν του, ὅτε ἐκτύπησεν ἡ δεκάτη ὥρα. Τότε δὲ ἀνεσκίρτησεν ἀπὸ τῆς καθέκλας, ὡς νὰ τὸν εἶχεν ὑθήσῃ ἄλλος τις.

«Τί ἔχετε;» ἠρώτησεν ἡ κυρία Ἐλεονώρα.

«Πρέπει ν' ἀναχωρήσω αὐτὴν τὴν ἰδια βραδυὰ διὰ τὸ Βερολῖνον — ἠγόρασα μάλιστα καὶ εἰσιτήριον.»

«Καὶ πότε ἀναχωρεῖ τὸ ταχυδρομεῖον;»

«Τὰς ἑνδεκα καὶ 'μισή.»

«Τότε δὲν θὰ προφθάσετε» εἶπεν ἡ Τζέμμα· «μείνετε 'ς τὴν θέσιν σας . . . ἐγὼ ἐξακολουθῶ τὴν ἀνάγνωσιν.»

«Ἐπληρώσατε ὅλον τὸ ναῦλόν ἢ ἓν μέρος μόνον;» ἠρώτησε μετά τινος περιεργείας ἡ κυρία Ἐλεονώρα.

«Τὸ ἐπλήρωσα ὅλον» ἀπήντησεν ὁ Σανὶν στενάζων καὶ μὲ πρόσωπον κατηφές.

Ἡ Τζέμμα τὸν παρετήρησε μὲ ἡμικλείστους ὀφθαλμοὺς καὶ — ἐξερράγη εἰς γέλωτα.

Ἀλλ' ἡ μήτηρ εἶπε μὲ ὕφος ψεκτικόν.

«Πῶς, καὶ γελᾷς διότι ὁ κύριος ἐξώδευσε τὰ χρήματά του ζεὰ χαμένα;»

«Μπά!» ἀπήντησεν ἡ Τζέμμα «δὲν θὰ κατασταφῇ δὰ μ' αὐτό, καὶ ἡμεῖς θὰ προσπαθήσωμεν μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν παρηγορήσωμεν. Θέλετε μιὰ λεμονάδα;»

Ὁ Σανὶν ἐδέχθη ἓν ποτήριον λεμονάδας, ἡ Τζέμμα ἔλαβε πάλιν εἰς χεῖρας τὸν Μάλτς, καὶ τὰ πάντα ἀνέλαβον τὴν προτέραν των κατάστασιν.

Τὸ ὡρολόγιον ἐσήμανε τὴν δωδεκάτην. Ὁ Σανὶν ἐσηκώθη, ὅπως ἀποχαιρετίσῃ.

«Πρέπει νὰ μείνετε ὀλίγας ἡμέρας ἐδῶ στὴ Φραγκφούρτη» εἶπεν ἡ Τζέμμα πρὸς αὐτόν. «Διατί νὰ βιασθῆτε τόσον διὰ τὴν ἀναχώρησιν; Εἰς καμμίαν ἄλλην πόλιν δὲν θὰ εὐχαριστηθῆτε ὅσον ἐδῶ.»

Ἐσιώπησε μίαν στιγμὴν καὶ εἶτα προσέθηκε μειδιῶσα: «Πράγματι, εἰς καμμίαν ἄλλην πόλιν.»

Ὁ Σανὶν δὲν ἔδωκεν ἀπάντησιν, ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι ἡ ἐλαφρότης τοῦ βαλαντίου του θὰ τὸν ἠνάγκαζεν οὕτως ἢ ἄλλως νὰ μείνῃ ἐν Φραγκοφόρτῃ, μέχρις οὗ λάβῃ ἀπάντησιν ἀπὸ ἕνα φίλον του ἐκ Βερολίνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεφάσισε ν' ἀποταθῇ διὰ χρήματα.

«Ναί, μείνατε, μείνατε!» εἶπε καὶ ἡ κυρία Ἐλεονώρα μὲ ὕφος παρακλητικόν, «θὰ σᾶς κάμωμεν νὰ γνωρισθῆτε καὶ μὲ τὸν ἀρραβωνιαστικὸν τῆς Τζέμμας, τὸν κύριον Κάρολον Κλύβερ. Σήμερα δὲν εὐκαίρησε νὰ ἔλθῃ, διότι ἔχει πολλὴν ἐργασίαν στὸ κατάστημα — Ἴσως τὸ εἴδετε: εἶνε τὸ μεγαλήτερον ἐμπορικὸν κατάστημα ὑφασμάτων καὶ μεταξωτῶν εἰς ὅλον αὐτὸν τὸν δρόμον. Αὐτὸς δὲ εἶνε πρῶτος ὑπάλληλος. Θὰ χαρῇ πολὺ νὰ κάμῃ τὴν γνωριμίαν σας.»

Ἡ εἴδησις αὕτη ἔκαμε — Κύριος οἶδε διατί — ἀλλιβερωτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Σανίν. «Εὐτυχὴς ἄνθρωπος!» ἐσκέφθη ἀκουσίως, καὶ ἀτενίσας τὴν Τζέμμαν ἐνόμισεν ὅτι διέκρινεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της εἰρωνικήν τινα ἔκφρασιν.

Ὁ Σανὶν ἠσύχθη καὶ πάλιν εἰς τὰς κυρίας καλὴν νύκτα.

«Δοιπόν, αὔριον! Θὰ ἔλθετε αὔριον;» ἠρώτησεν ἡ κυρία Ἐλεονώρα.

«Αὔριον!» εἶπεν ἡ Τζέμμα, οὐχὶ ἐρωτῶσα ἀλλὰ βεβαιοῦσα, ὡς νὰ ἤξευρεν ὅτι ὁ Σανὶν δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλως.

«Λοιπόν, αὔριον.» Ἀπήντησεν ὁ Σανίν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

1. Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΙΝΑ κ. ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 33).

2. ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΗΣ ΠΟΜΠΗΙΑΣ. Ἰχνογραφία ὑπὸ Frank Kirchbach (ἐν σελ. 37).

Ἡ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τίτου (79—81 μ. Χ.) γενομένη ἔκρηξις τοῦ Οὐεσουβίου, καθ' ἣν κατεχώσθησαν ὑπὸ τῆς ἐκρευσάσης λάβας αἱ πόλεις Ἡράκλειον, Πομπηία καὶ Σταβίαι, περιεγράφη ὡς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου συγγραφέως Πλινίου τοῦ νεωτέρου, ἀνεψιοῦ τοῦ κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην καταστροφὴν ἀποθανόντος φιλοσόφου καὶ ἐρευνητοῦ τῆς φύσεως Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου, ἐν δυσὶν ἐπιστολαῖς πρὸς τὸν ἱστοριογράφον Τάκιτον. Μίαν σκηνὴν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης καταστροφῆς παριστᾷ ἡ ἡμετέρα εἰκών. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Οὐεσουβίου ἐξῴρμα ὑπερμεγέθης στήλη πυρός, ἥτις ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν παρήλλασσε χρώματα, συγχρόνως δὲ ἐσείετο ἡ γῆ, αἱ οἰκίαι κατέπιπτον, καὶ πυκνοτάτη σποδὸς μετὰ πεπυρακτωμένων λίθων ἔπιπτεν ὡς φρικαλέα βροχὴ ἐπὶ τῶν πόλεων, ἐφ' ὅλης τῆς περιχώρου καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Τὸ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ συνηθροισμένον πλῆθος ἐτράπη εἰς ἐσπευσμένην φυγήν, καὶ πάντες οἱ κάτοικοι ἔτρεχον ὡς παράφρονες συνωστιζόμενοι, συγκρουόμενοι πρὸς ἀλλήλους, καταπατοῦντες τοὺς πεπτωκότας, ὀλολύζοντες, βλασφημοῦντες ἢ προσευχόμενοι, καὶ τέλος κρημνιζόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ αὐτοὶ οἱ λέοντες, ἐξορμήσαντες ἐκ τῶν κλωβῶν των ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ ἔτρεχον ὅπως σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς ἀπὸ τοῦ κινδύνου.

3. ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 40).

4. ΠΡΟΪΑ ΜΑΪΟΥ, εἰκὼν ὑπὸ E. Niczky (ἐν σελ. 41).

Ἦλθ' ὁ Μάης καὶ λουλούδια μᾶς προσφέρει δροσερά,
Ὅλων στόλισμα ὡραῖο, ὅλων εἶνε ἡ χαρά.
Σὺ μονάχα μὴ στολίσῃς τὴν οὐράνια κεφαλή
Καὶ τὸ ἀγγελικό σου σῶμα μὲ τοῦ Μάη τὰ λουλούδια
Τώνα ἄνθος τἄλλο ἄνθος δὲν τὸ βάζει γιὰ στολί
Τὰ ἐπίγει' ἀγγελούδια
Τὰ στολίζει τὸ φιλί.

Κ. Α. Αναγνωστόπουλος.

Περὶ τοῦ χάρτου. Ὅπως ἐκ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὁ ἠλεκτρισμός, οὕτω καὶ μεταξὺ τῶν πλαστικῶν ὑλῶν ὁ χάρτης προσλαμβάνει ὁσημέραι μείζονα σημασίαν καὶ σπουδαιότητα. Εἶνε γνωστόν, ὅτι συμπεπιεσμένα στρώματα χάρτου λαμβάνουσι τοσαύτην στερεότητα καὶ ἐλαστικότητα, ὥστε ὑπερτεροῦσι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην καὶ αὐτὸν τὸν σίδηρον καὶ τὸν χάλυβα. Πρὸς ἐπαύξησιν τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ χάρτου ζητοῦνται ἀκατάπαυστως νέαι ὕλαι πρὸς κατασκευὴν αὐτοῦ. Δὲν ἀρκοῦσι πλέον τὰ ῥάκη, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μόνων κατεσκευάζετο πρότερον ὁ χάρτης. Αἱ ἶνες τῶν φυτῶν παρέχουσι τὸ σπουδαιότατον συστατικὸν τοῦ χάρτου. Μέγα μέλλον φαίνεται ὅτι θὰ ἔχῃ ὁ ἐκ βρύων χάρτης, ὅστις ἐσχάτως ἐφευρέθη ἐν Σουηδίᾳ. Τὸ πρὸς κατασκευὴν τοῦ τοιούτου χάρτου χρησιμεῦον ὑλικὸν εἶναι τὰ βρύα. Ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζεται οὐ μόνον χάρτης πρὸς γραφήν, ἀλλὰ καὶ στερεώταται ψανίδες πάχους 12 ἑκατοστομέτρων, σκληραὶ ὡς τὸ ξύλον καὶ δυνάμεναι νὰ ὑποστῶσιν οἵαν δήποτε κατεργασίαν. Τὸ νέον τοῦτο εἶδος τοῦ χάρτου μεταχειρίζονται ἤδη πολλαχῶς εἰς ἀρχιτεκτονικὰς διακοσμήσεις, πρὸς κατασκευὴν ἐπίπλων, θυρῶν, πλαισίων τῶν παραθύρων, κιγκλιδωμάτων, σκευῶν διὰ ἄνθη, σιδηροδρομικῶν τροχῶν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς οἰκοδομὴν μικρῶν οἰκιῶν. Ἐν Βρεσλαυΐᾳ κατεσκευάσθησαν ἐκ τοῦ τοιούτου χάρτου καπνοδόχαι, θερμάστραι, ἀγγεῖα, ἔχοντα τὸ προτέρημα νὰ μὴ συνεριβῶνται ὑπὸ τῶν ἀπρυσέκτων ὑπηρετριῶν, καὶ παντοῖα ἄλλα σκεύη.

Ὁ σίδηρος καὶ ἡ ἀξία του. Περὶ τῆς ἐτησίας μεταλλείας τοῦ σιδήρου κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα οὐδεμίαν ἔχομεν μαρτυρίαν. Μόλις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὅτε ἡ χρησιμοποίησις τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ ἐπηύξησε σημαντικῶς τὴν χρῆσιν τοῦ σιδήρου, γινώσκομεν ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ ἐτησίως μεταλλευομένου σιδήρου ἀνήρχετο εἰς 400,000 τόννων (1 τόννος = 20 στατῆρας, καντάρια). Κατὰ τὸν παρόντα χρόνον ἡ ἐτησία ἐξαγωγὴ τοῦ σιδήρου συμποσοῦται εἰς 21 ἑκατομμύρια τόννων, οὕτως ὥστε ἐν διαστήματι 80 περίπου ἐτῶν ἐγένετο 50 φορὰς μεγαλητέρα, μέχρι δὲ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰῶνος θὰ λάβῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔτι μεγαλητέραν αὔξησιν. Ἂν ὑποθέσωμεν τὴν ἀξίαν ἑνὸς τόννου σιδήρου ὅλως ἀκατεργάστου (μόλις ἐξορυχθέντος ἐκ τοῦ μεταλλείου) ἴσην πρὸς 100 φράγκα κατ' ἐλάχιστον ὅρον (διότι πολλὰ εἴδη σιδήρων πωλοῦνται καὶ εἰς μὴ εὐνοϊκοὺς καιροὺς εἰς πολὺ μεγαλητέραν τιμήν), ἐξάγεται ὅτι ἡ ὁλικὴ ἀξία τῆς ἐτησίας παραγωγῆς τοῦ σιδήρου ἀνέρχεται εἰς 2000 ἑκατομμύρια φράγκων. Πόσον μεγάλη εἶνε ἡ οἰκονομολογικὴ σημασία καὶ σπουδαιότης τῶν ἀριθμῶν τούτων, τότε μόνον κατανοοῦμεν σαφῶς, ὅταν ἀντιπαραβάλωμεν τὰ βάρη καὶ τὴν χρηματικὴν ἀξίαν τῶν λοιπῶν μετάλλων, ἅτινα ἐτησίως ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς. Ἡ σπουδαιότης λοιπὸν τοῦ σιδήρου καταφαίνεται ἐκ τῆς ἑξῆς ἀντιπαραθέσεως:

Σίδηρος	21,000,000	τον.	ἀξίας	2,000	ἑκατομμ.	φράγκ.
Χρυσός	143,2	„	„	400	„	„
Ἄργυρος	3,000	„	„	450	„	„
Χαλκός	210,000	„	„	210	„	„
Μόλυβδος	600,000	„	„	180	„	„
Ψευδάργυρος	300,000	„	„	90	„	„
Κασσίτερος	20,000	„	„	40	„	„
Λευκόχρυσος (πλατίνα) Βισμούθιον Κάδμιον	5,000	„	„	25	„	„

Οὕτως ὥστε ἡ ὅλη ἐξαγωγὴ τῶν λοιπῶν μετάλλων ὁμοῦ, πλὴν τοῦ σιδήρου, συμποσοῦται εἰς 1,14 περίπου ἑκατομμύρια, ἀξίας 1395 ἑκατομμ. φράγκων. Ἡ μεταλλεία λοιπὸν τοῦ σιδήρου, τοῦ εὐδηνοτάτου πάντων τῶν μετάλλων, ὑπερβαίνει τὴν τῶν ἄλλων κατὰ ποσὸν μὲν εἰκοσαπλασίως σχεδόν, κατ' ἀξίαν δὲ διπλασίως περίπου. Ὁ σίδηρος κατέστη πραγματικῶς τὸ χρησιμώτατον καὶ σπουδαιότατον μέταλλον τῆς γῆς.

Συλλογὴ γυναικείων καλλονῶν. Ὅσαι γυναικεῖαι καλλοναὶ θέλουσι ν' ἀπαθανατισθῶσιν, ἂς πέμψωσι τὰς εἰκόνας των εἰς τὴν βαρωνίδα Κλάραν φὸν Δέκλερ (Baronin Klara v. d. Deckler) εἰς Τιφλίδα. Ἡ κυρία αὕτη θέλει ν' ἀποτελέσῃ ἐν λεύκωμα γυναικείων καλλονῶν τῆς τελευταίας δεκαετηρίδος τοῦ 19ου αἰῶνος, ὅπως οἱ μεταγενέστεροι ἔχωσιν ὅσον οἷόν τε σαφεστέραν ἰδέαν περὶ τοῦ κάλλους τῶν νῦν γυναικῶν. Συλλέγουσι, λέγει, εἰς τὰ μουσεῖα τοὺς τύπους τῶν ζώων ἑκάστης ἐποχῆς, διατί λοιπὸν νὰ μὴ συλλεχθῶσι καὶ οἱ ἐξοχώτεροι καὶ ὡραιότεροι τύποι τῆς γυναικείας καλλονῆς ὡρισμένου τινὸς χρόνου; Διὰ τοῦτο ἡ μνημονευθεῖσα βαρωνὶς παρακαλεῖ πάσας τὰς γυναῖκας τῆς οἰκουμένης, ὅσαι θεωροῦνται ὡς ὡραῖαι, νὰ πέμψωσι τὰς φωτογραφίας των εἰς τὴν διεύθυνσίν της εἰς Τιφλίδα. Αἱ φωτογραφίαι θὰ ἐξετασθῶσιν ὑπὸ πεπειραμένων καὶ εἰδημόνων κριτῶν, εἶτα δὲ θὰ ἐντεθῶσιν εἰς μέγα λεύκωμα καὶ θὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν ἐν Μόσχᾳ ἐθνολογικὸν σύλλογον.

Ὁ Σὶρ Φραγκίσκος Βουθ (Booth) καὶ ὁ Δόρδος Πέρσκιν, ἀμφότεροι μέλη τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου καὶ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι, συνηντήθησαν μίαν φορὰν ἔξωθεν τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων καὶ ἀντήλλαξαν τὰς — ἐναντίας των — γνώμας. Ὁ Δόρδος Πέρσκιν ἔμενε ψυχρὸς καὶ ἀτάραχος, ἀλλ' ὁ Booth ἦτο τοσοῦτον ἐξωργισμένος καὶ ἀπότομος εἰς τὰς ἐκφράσεις του, ὥστε προήχθη εἰς τὴν παρατήρησιν! «Τί θέλετε νὰ ὁμιλῆτε περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος; Σεῖς δὲν ἐννοεῖτε τίποτε, διότι εἰς ὅλας μας τὰς συνεδριάσεις ποτὲ δὲν ἀνοίξατε τό στόμα σας.» — «Ὄχι δά, τὸ ἄνοιξα πολλάκις» ἀπήντησεν ὁ Δόρδος μὲ ἀταραξίαν «διότι εἰς ὅλας τὰς ἀγορεύσεις σας δὲν ἔπαυσα ποτὲ νὰ χασμῶμαι.»

Περίεργον! Οἱ Γερμανοὶ ὅταν ἐπιθυμῶσι τὴν ἐπανάληψιν ᾀσματος ἢ μουσικοῦ τεμαχίου φωνάζουσι «da capo», τὸ ὁποῖον εἶνε ἰταλικόν, οἱ Γάλλοι ἐν ὁμοίᾳ περιστάσει μεταχειρίζονται τὸ λατινικὸν «bis»; οἱ δὲ Ἄγγλοι τὸ γαλλικὸν «encore». — Ὁμοίως τοὺς βαθμοὺς τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψύχους οἱ μὲν Γερμανοὶ ὑπολογίζουσι κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Ρεωμύρου, ὅστις ἦτο Γάλλος, οἱ δὲ Γάλλοι κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Φάρενχαϊτ, ὅστις ἦτο Γερμανός, ἐνῷ οἱ Ἄγγλοι κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Κελσίου, ὅστις ἦτο Σουηδός.

Ἐκ τοῦ βίου τῶν βατράχων. Ὁ Ἄγγλος ζωολόγος M. Bell γράφει ὅτι οἱ βάτραχοι, καταβροχθιζόμενοι ὑπὸ ἄλλου τινὸς ζώου, δύνανται οὐ μόνον νὰ μείνωσι ζωντανοὶ ἐν τῷ στομάχῳ του ἀλλὰ καὶ νὰ κοάζωσιν ἀρκούντως δυνατά, ὥστε νὰ ἀκούωνται ἔξωθεν. Προσθέτει δέ: «Πολλάκις ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ βεβαιωθῶ περὶ τούτου ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, διότι τοὺς ὄφεις τοῦ θηριοτροφείου μου συνείθιζα νὰ τρέφω μὲ βατράχους. Καὶ πρὸ ὀλίγου ἔτι χρόνου παρετήρησα μικρὸν τινα βάτραχον, ὅστις πρὸ ἡμισείας περίπου ὥρας εἶχε καταβροχθισθῇ ὑπὸ ἐχίδνης, ἐκπηδήσαντα ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἐχιδνα ἐχασμᾶτο, ἀλλὰ καὶ πάλιν καταβροχθισθέντα ὑπ' αὐτῆς.» Τὸ αὐτὸ ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ ἐκ Φιλαδελφίας φυσιοδίφης M. Harlan, λέγων: «Ἡμέραν τινὰ ὁ κύων μου εἶχε κατακροχθίσῃ ἕνα βάτραχον, μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἤρχισεν νὰ τρέχῃ ὡς τρελλός, διότι ὁ βάτραχος ἐκόαζεν ἤδη καὶ ἐθορύβει ἐν τῷ στομάχῳ του.

Ποιητικὴ ὑπερβολή. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς κηδείας τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ Ἄγγλος τις ποιητὴς ἐξέφρασε τὸ ἐθνικὸν ἄλγος διὰ τῶν ἑξῆς παραφόρων λέξεων: «Ἔφεραν τὴν βασίλισσαν εἰς τὸ Whitehall διὰ θαλάσσης. Καθ' ἑκάστην ὥδησιν αἱ κῶπαι ἔχεον ποταμηδὸν τὰ δάκρυα. Οἱ ἰχθῦες ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἔχασαν τοὺς μαργαριταρένιους ὀφθαλμοὺς των ἀπὸ τὰ πολλὰ δάκρυα καὶ παρηκολούθουν τυφλοὶ τὴν κηδείαν. Ἂν μετεφέρετο διὰ ξηρᾶς, πάλιν ὅμως θὰ μετεφέρετο διὰ θαλάσσης, διότι ὁ δρόμος θὰ κατεπλημμυρίζετο ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν πιστῶν ὑπηκόων της.»

Τὸ νέον ἔργον τοῦ Στάνλεϋ. Συγχρόνως μὲ τὴν ἀγγλικὴν ἔκδοσιν θὰ δημοσιευθῇ περὶ τὰ τέλη μαΐου καὶ ἡ ἀδεία τοῦ συγγραφέως γενομένη γερμανικὴ μετάφρασις τοῦ νέου ἔργου τοῦ Στάνλεϋ ὑπὸ τὸν τίτλον «Im dunkeln Afrika» (Ἐν τῇ σκοτεινῇ Ἀφρικῇ). Ἡ τιμὴ τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως, καίπερ ἐκτυπωθησομένης μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς τελειότητος καὶ κομψότητος, θὰ εἶνε κατὰ τὸ ἥμισυ μικροτέρα τῆς τιμῆς τῆς ἀγγλικῆς ἐκδόσεως, θὰ τιμῶνται δηλαδὴ οἱ δύο τόμοι ἄδετοι μὲν 20 μάρκων δεδεμένοι δὲ κομψῶς 22 μάρκ. Ἀνάλογος πρὸς τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τοῦ περιεχομένου θὰ εἶνε καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τοῦ ἔργου. Οἱ δύο τόμοι θὰ κοσμηθῶσι δι' 140 εἰκόνων, τὰς ὁποίας ἐπεξεργάζονται διασημότατοι καλλιτέχναι κατὰ τὰς ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Στάνλεϋ γενομένας ἰχνογραφήσεις, φωτογραφήσεις καὶ περιγραφάς. Μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκονται καὶ 14 μεγάλου ἐνδιαφέροντος χάρται, τοὺς ὁποίους ὁ Κεδίβης τῆς Αἰγύπτου ἔθηκεν εἰδικῶς εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Στάνλεϋ· ἐκτὸς δὲ τούτων θὰ προσαρτηθῶσι καὶ τρεῖς μεγάλοι γεωγραφικοὶ χάρται, ἐφ' ὧν γραφικῶς παριστῶνται τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν τῆς ἐκστρατείας.

Ἐκ τοῦ πλουσιωτάτου καὶ ἐκτάκτως ἐνδιαφέροντος περιεχομένου τοῦ ἔργου τούτου δυνάμεθα ἐν συνόψει ν' ἀνακοινώσωμεν τὰ ἑξῆς: Ὁ Στάνλεϋ θίγει μετὰ μεγάλης συντομίας τὰ γνωστὰ μέρη τοῦ ταξειδίου ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Ζανζιβάρης περὶ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος πρὸς τὰς ἐκβολὰς καὶ τὰ ἐνδότερα τοῦ Κόγκου μέχρι Ἰαμβοΰϊας, οὕτως ὥστε τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔργου ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ παντελῶς ἀγνώστου ἐσωτερικοῦ μεταξὺ Ἰαμβοΰϊας καὶ Βαδελάης ἀφ' ἑνὸς, καὶ μεταξὺ Βαδελάης καὶ τῶν γερμανικῶν ἀποικιῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ ἀφ' ἑτέρου. Μετὰ θαυμασίας διηγηματικῆς δεινότητος περιγράφει ὁ Στάνλεϋ τὴν θλιβερὰν εἰκόνα τῆς ἐν μέσῳ ἀγνώστων καὶ ἀνεξερευνήτων μέχρι τοῦδε δασῶν ὑπὸ λιμοῦ ἀποθνησκούσης ἐπικουρικῆς καραβάνας. Κατὰ ἑκατοντάδας ἀποθνῄσκουσιν οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πείνης, ὑπὸ τῶν βελῶν τῶν ὑπούλων καὶ δολίων, μέχρι τοῦδε μυθωδῶν νάνων, ὑπὸ τῶν κεντημάτων ἀγνώστων δηληεριωδῶν ἐντόμων, ἄλλοι δὲ ἀποκτίνονται ἐν τοῖς ὁρμητικοῖς χειμάρροις ἢ ἐν ἀναπεπταμένοις πεδίοις μαχόμενοι πρὸς φανατικὰ πλήθη. Ἀποκεκλεισμένον καὶ ἀποκεχωρισμένον ἀπὸ τοῦ Ἐμὶν πασσᾶ ὑπὸ μυριάδων ἀρειμανίων Μαούρων καὶ ἐπὶ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας μόνον μὲ μόκητας καὶ ῥᾶγας τρεφόμενον εὑρίσκεται τέλος τὸ κυριώτατον μέρος τῆς καραβάνας ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τῆς ὀπισθοφυλακῆς του. Ὁ Στάνλεϋ ἀναγκάζεται νὰ ἀφήσῃ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀπειρηκότας ἐν τῷ «πεδίῳ τῆς λιμοκτονίας» καὶ νὰ ἀπάρῃ μὲ μόνην τὴν προφυλακὴν πρὸς τὸν Ἐμὶν, τὸν ὁποῖον ὅμως καίπερ τρὶς εἰδοποιήσας δὲν εὑρίσκει εἰς τὸ ὁρισθὲν καὶ προσυμφωνηθὲν μέρος τῆς συνεντεύξεως Καβάλλι. Δευτέραν ἤδη φορὰν ἀναγκάζεται νὰ διανύσῃ τὸν πλήρη κινδύνων δρόμον διὰ μέσου τῆς ἀγρίας χώρας μέχρι τοῦ «πεδίου τῆς λιμοκτονίας», δευτέραν ἤδη φορὰν ἀναγκάζεται, ἐν παντελεῖ διατελῶν ἀγνοίᾳ περὶ τῆς ὀπισθοφυλακῆς, νὰ ὑποστρέψῃ σχεδὸν μέχρι τοῦ Κόγκου! Μετ' ἀνεκδιηγήτων πόνων καὶ μόχθων καὶ ἀγώνων ἐν μέσῳ φαβερωτάτων κινδύνων διανύει αὖθις τὸν δρόμον ἀπὸ τοῦ Κόγκου μέχρι Βαδελάης, τέλος δὲ ἀφικόμενος πάλιν εἰς Νιάνσαν τοῦ Ἀλβέρτου μανθάνει, ὅτι σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος διὰ ψευδῶν εἰδήσεων ἤχθη εἰς τὴν πεπλανημένην παραδοχήν, ὅτι δῆθεν ὁ Ἐμὶν ἔχει ἀνάγκην βοηθείας καὶ ὅτι αἱ ὀλίγαι ἑκατοντάδες τῶν ἑταίρων τοῦ Στάνλεϋ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐλευθερώσωσι τὸν ὑπὸ τετρακισχιλίων στρατιωτῶν περιστοιχιζόμενον διοικητήν. Εἰς τοῦτον ὁ Στάνλεϋ κάμνει τρεῖς προτάσεις — οὐχὶ δύο, ὡς ψευδῶς ὑπὸ τοῦ τύπου ἀνεγράφη — καὶ λαμβάνει ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὸν ὑπὸ τῶν ἰδίων ὑπηκόων αἰχμαλωτισθέντα καὶ κατὰ τὴν ἀριξιν αὐτοῦ τοῦ Στάνλεϋ αὖθις ἐλευθερωθέντα καὶ βοήθειαν ζητοῦντα πασσᾶν μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Κασάτη.

Ἡ ἀπὸ κοινοῦ ὑποχώρησις ἀπὸ τῶν ὀτασιασάντων Αἰγυπτίων στρατιωτῶν ἄγει δι' ἀγνώστων χωρῶν, κατοικουμένων ὑπὸ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου ἀγρίων καὶ πολεμικωτάτων φυλῶν, ἐξηρεθισμένων εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν ὑπὸ τῶν Ἀράβων· κατὰ τὴν πορείαν δ' ἐκείνην ἀνακαλύπτεται θαυμάσιόν τι ὄρος χιονοσκεπές, ἄγνωστον μέχρι τοῦδε, τὸ Ρουβενζόρι. Ὅπως καὶ ἐκ τῶν προτέρων ταξειδίων τοῦ Στάνλεϋ ἡ γεωγραφικὴ ἐπιστήμη ἠμύνθη διὰ πολλῶν καὶ σπουδαίων ἀνακαλύψεων, οὕτω καὶ νῦν ἡ μετ' ἄκρας ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας διεξαχθεῖσα αὕτη ἐκστρατεία ἀπεκάλυψε πολλὰ ἀνεξερεύνητα τέως μυστήρια τῆς «σκοτεινῆς ἠπείρου». Ὁ Στάνλεϋ κατώρθωσε νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ πολύπλοκον σύστημα τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου καὶ τῶν ἐνδοτάτων λιμνῶν τῆς Ἀφρικῆς, ἀνεκάλυψε δὲ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἠπείρου νέον χιονοσκεπὲς ὄρος, πιθανῶς τὸ μυθῶδες «ὄρος τῆς Σελήνης» ὅπερ φέρεται ἐπὶ ἀρχαίων γεωγραφικῶν χαρτῶν, προσέτι δὲ πολλὰς ἀγνώστους φυλὰς τῆς Ἀφρικῆς, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα καὶ τὰ ἤθη πρῶτον ἤδη καθίστανται γνωστά. Τὸ ἔργον λοιπὸν τοῦ Στάνλεϋ παρέχει καὶ πρὸς εὕρυνσιν τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν ἡμῶν γνώσεων ἄφθονον νέαν καὶ πολυτιμοτάτην ὕλην, οὐδεὶς δὲ θὰ δυνηθῇ νὰ διεξέλθῃ αὐτὸ ἄνευ συγκινήσεως καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν ἥρωα Στάνλεϋν.

Τεχνητὴ χάλαζα διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν καὶ δι' ἐξόχων ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐργασιῶν διακριθεὶς Γάλλος φυσικὸς Planté κατώρθωσε νὰ παραγάγῃ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τεχνητὴν χάλαζαν, καθ' ὅλα ὁμοίαν τῇ φυσικῇ χαλάζῃ. Εἰσαγομένου τοῦ ἀρνητικοῦ ἠλεκτρικοῦ σύρματος μιᾶς ἠλεκτρικῆς συστοιχίας 400 περίπου στοιχείων εἰς τι δοχεῖον πεπληρωμένον ἁλατούχου ὕδατος καὶ τιθεμένου τοῦ θετικοῦ ἠλεκτρικοῦ σύρματος εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ὑγροῦ, σχηματίζονται πολυάριθμοι ὠοειδεῖς ὄγκοι, οἵτινες μετὰ μεγάλης ταχύτητος ἀκολουθοῦντες ἀλλήλους ἐκπηδῶσιν ἐκ τοῦ δοχείου μέχρι ἀποστάσεως ἑνὸς μέτρου. Συνεπείᾳ τῆς διαβάσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος διὰ μέσου τοῦ ὑγροῦ συντελεῖται ἀποσύνθεσις τοῦ ὕδατος εἰς σταγόνας ὡρισμένου μεγέθους· τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα δείκνυται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐν σχήματι ἀκτινοειδοῦς στεφάνου, ἐκ τῶν ἀκτίνων τοῦ ὁποίου ἐξάλλονται αἱ σφαῖραι τοῦ ὕδατος. Δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ εἶνε ἐκ μετάλλου τὸ ἠλεκτρικὸν σῦρμα, ὅπως παραγάγῃ τὴν ἐνέργειαν ταύτην· ἐν τεμάχιον διυλιστικοῦ χάρτου, ὑγρανθὲν δι' ἁλμυροῦ ὕδατος καὶ τεθὲν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸν θετικὸν πόλον τῆς ἠλεκτρικῆς συστοιχίας παράγει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἐκτελουμένου τοῦ πειράματος τούτου ἐν ὑπερμέτρως ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ, αἱ ἀναπηδῶσαι σταγόνες στερεοποιοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι χάλαζαν, κατ' οὐδὲν διαφέρουσαν τῆς συνήθους χαλάζης. Ἐπειδὴ αἱ δυσκολίαι τῆς ἐκτελέσεως τοῦ πειράματος ἐν τοσοῦτον ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ εἶναι μέγισται, ὁ Planté μετεχειρίζετο ἀνάλογόν τινα μέθοδον, ἐκτελῶν μὲν τὸ πείραμα ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ ἀλλὰ χρώμενος συμπεπυκνωμένῃ τινὶ διαλύσει ἅλατος (νιτρικῷ καλίῳ), ἣν ἐθέραινε μέχρι τοῦ βαθμοῦ ζέοντος ὕδατος, οὕτως ὥστε αἱ ἀναπηδῶσαι σταγόνες ἀποψυχόμεναι ἐν τῇ περιβαλλούσῃ αὐτὰς συνήθει θερμοκρασίᾳ ἠδύναντο ἀμέσως νὰ προσλάβωσι στερεὰν μορφήν. Τὸ περιέχον τὴν διάλυσιν δοχεῖον ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ ὑποβάθρου ἔχοντος ὕψος δύο μέτρων, ἵνα αἱ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου καταπίπτουσαι σταγόνες εὐκολώτερον ἀποψύχωνται καὶ στερεοποιῶνται κατὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν πτῶσιν. Τοιουτοτρόπως παρήχθη ἐκ νιτρικοῦ καλίου διὰ τῆς ἠλεκτρικῆς ὁδοῦ χάλαζα τεχνητή.

Κλοπὴ ἀρχαίων κωδίκων. Ἐκ τῆς περιφήμου βιβλιοθήκης τῆς Περουγίας ἐκλάπησαν διάφοροι πολύτιμοι κώδικες. Ἐκ τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης εἶχε κλαπῇ καὶ ἄλλοτε, πρό τινων ἐτῶν, ὁ περιέχων τοὺς λόγους τοῦ Κικέρωνος κάδιξ, πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ ἀνάκτησιν τοῦ ὁποίου προετέθη ἀμοιβὴ 100 000 φράγκων.

Η ΑΛΙΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΓΑΡΙΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΑΙΣ ΑΚΤΑΙΣ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ.

Ὀλίγον γνωστὴ εἶνε μέχρι τοῦδε ἡ στενὴ καὶ μακρὰ ἐκείνη χερσόνησος, ἡ πρὸς δυσμὰς μὲν ὑπὸ τοῦ εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς ἀνατολὰς δὲ ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Καλιφορνίας περιλουομένη, ἡ εἰς τὸ Μεξικὸν ἀνήκουσα Κάτω Καλιφορνία. Ἀγριά ζῶα καὶ ἔτι ἀγριώτεροι ἄνθρωποι ἐνδιαιτῶνται εἰς τὰς ἀμμώδεις ἐρήμους καὶ εἰς τὰ ἀπρόσιτα δάση τοῦ ἐσωτερικοῦ, μεγάλη δὲ ὑψηλοτάτων ὀρέων σειρὰ ἐγειρομένη ὡς πύργος ἐν τῷ μέσῳ τῆς χώρας ἐκτείνεται καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος. Μέχρι τῆς σήμερον ἔτι διατελεῖ ἡ χώρα ἐν τῇ αὐτῇ σχεδὸν ἀγριότητι ὡς τότε, ὅτε ὁ Κορτὲζ μὲ τὰ τολμηρὰ ἐκεῖνα στίφη του περιέπλεε τὰς παρθένους αὐτῆς ἀκτάς. Εἰς τὰ ὀλίγα γόνιμα μέρη τοῦ ἐδάφους φύονται ἀραβόσιτος, σῖτος, σακχαροκάλαμον, πλεῖστα εἴδη ἐδωδίμων ῥιζῶν, σταφυλαί, πορτοκάλλια, λεμόνια, φοίνικες, ἐλαῖαι, ἀνανᾶς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι καρποὶ τῶν τροπικῶν.

Ἡ θάλασσα παρὰ ταῖς ἀκταῖς βρίθει παντοδαπῶν ἰχθύων, ἐν δὲ τῷ κόλπῳ ὑπάρχει ἀφθονία σπόγγων διαφορωτάτων εἰδῶν. Ὡραιότατον θέαμα παρέχουσιν «αἱ χρυσαλίδες τοῦ ὠκεανοῦ», εἴδός τι κτενίων (ὀστρέων), ἅτινα συναγελάζονται ἐν εὐδίῳ καιρῷ καὶ ἐπιπλέουσιν ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἔχοντα τὸ ἓν ὀστρακον ἐν σχήματι ἱστίου ἀνωρθωμένον, τὸ δὲ ἕτερον, ἐν ᾧ κατοικοῦσι, βεβυθισμένον εἰς τὸ ὕδωρ. Ἅμα ὡς ὁ οὐρανὸς συννεφωθῇ ἢ ἐπιφανῇ ἐχθρός τις, συγκλείουσι τὰς κόγχας των καὶ βυθίζονται εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης.

Πλὴν τῶν ἄλλων ὀστρακοδέρμων, ἔχει ἡ θάλασσα παρὰ ταῖς ἀκταῖς τῆς χώρας ἐκείνης καὶ μαργαριτοφόρων ὀστρέων μεγάλην ἀφθονίαν.

Τὸ δικαίωμα τῆς ἁλιείας τῶν ὀστρέων τούτων ἔχει μόνη μία Ἀμερικανικὴ ἑταιρεία, ἥτις ἀπέκτησε τὸ προνόμιον τοῦτο παρὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Μεξικοῦ. Αἱ προσδοκίαι τῆς ἑταιρείας ταύτης περὶ κέρδους πολλῶν ἑκατομμυρίων ἐκ τῆς ἁλιείας τῶν μαργαριτῶν δὲν ἐπραγματοποιήθησαν, εἰ καὶ οἱ μέλανες μαργαρῖται τῆς Καλιφορνίας ὑπερτεροῦσι κατὰ τὴν διαφάνειαν, τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀξίαν πάντας τοὺς ἄλλους, ἐνῷ οἱ λευκοὶ αὐτῆς μαργαρῖται εἶναι ὑποδεέστεροι τὴν ἀξίαν τῶν τῆς Κεϋλῶνος.

Οἱ πρὸς ἁλιείαν τῶν μαργαριτῶν σταθμοὶ τῆς ἑταιρείας περιλαμβάνουσιν ἐν μὲν τῷ Κόλπῳ τῆς Καλιφορνίας ὅλην τὴν ἀπὸ τῆς νήσου τοῦ Ἁγίου Μάρκου μέχρι τοῦ San José del Cabo ἔκτασιν τῶν θαλασσῶν, ἐν δὲ ταῖς ἀκταῖς τοῦ Μεξικοῦ, ταῖς λουομέναις ὑπὸ τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Μαζατλὰν μέχρι τῶν συνόρων τῆς Γουατεμάλας. Ἡ ἐν τῷ κόλκῳ τῆς Καλιφορνίας ἁλιεία τῶν μαργαριτοφόρων ὀστρέων εἶνε ἡ μάλιστα προσοδοφόρος, διότι ἐκεῖ τὰ ὀστρεα ταῦτα εἶναι πολὺ γονιμώτερα ἢ ἀλλαχοῦ. Τὰ ὀστρακα τῶν ὀστρέων δὲν ἔχουσι τοσαύτην ἀξίαν, ὅσην τὰ τῆς Κεϋλῶνος.

Ἡ ἐξαγωγὴ τῶν μαργαροφόρων ὀστρέων ἀπὸ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης γίνεται ὑπὸ ἠσκημένων δυτῶν, εἰς μὲν τὰ ἀβαθῆ μέρη ἄνευ μηχανῆς, εἰς δὲ βαθύτερα μετὰ μηχανῆς. Εἰς τὰς ὀχθας τῶν ὅρμων ἐκείνων, ἔνθα ὑπάρχουσι λιμνόστρεα, ὑπάρχουσι μικρὰ χωρία, κατοικούμενα ὑπὸ ἁλιέων, δυτῶν καὶ ἄλλων ἐργατῶν. Εἷς ἐκ τούτων, ὁ μάλιστα ἀξιόπιστος, ὁ λεγόμενος armador, ἀναλαμβάνει διὰ συμβολαίου τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρέχῃ τῇ ἑταιρείᾳ τοὺς πρὸς ἁλιείαν τῶν μαργαριτῶν ἀπαιτουμένους ἐργάτας, οἵτινες καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἁλιείας τροφοδοτοῦνται ὑπὸ τῆς ἑταιρείας. Ἡ ἁλιεία διαρκεῖ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ μαρτίου μέχρι τῶν μέσων τοῦ σεπτεμβρίου, διότι κατὰ τοὺς λοιποὺς μῆνας τὸ ὕδωρ εἶνε παραπολὺ ψυχρὸν διὰ τοὺς δύτας, πολλάκις δὲ καὶ ἡ θάλασσα τρικυμιώδης. Διὰ τὰ ὀστρακα πληρώνει ἡ ἑταιρεία ὡρισμένην πάντοτε τιμήν, διὰ δὲ τοὺς μαργαρίτας ἀνάλογον ἑκάστοτε πρὸς τὴν ἀξίαν των. Ἂν ὁ armador δὲν εἶνε εὐχαριστημένος μὲ τὴν προσφερομένην αὐτῷ τιμήν, δύναται μὲν νὰ πωλήσῃ τοὺς μαργαρίτας εἰς ἄλλον, ἀλλὰ ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς τὴν ἑταιρείαν τὸ δέκατον τοῦ προταθέντος αὐτῷ ποσοῦ.

Ὁ armador ἔχει μικρόν τινα στολίσκον ἐκ δέκα πλοιαρίων (κανῶν), εἰς ἕκαστον δὲ τούτων ἀνήκουσι τρεῖς δύται, ἐξ ὧν οἱ δύο μόνον δύονται εἰς τὴν θάλασσαν ὁ δὲ τρίτος μένει ἐν τῷ πλοιαρίῳ. Κατὰ πρῶτον ῥίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν σιδηροῦς κάλαθος ἀπὸ σχοινίου ἐξηρτημένος, εἶτα δὲ βυθίζεται καὶ ὁ δύτης κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ σιδηροῦν κάμακα εἰς ἀμφότερα τὰ ἄκρα αἰχμηρόν, δι' οὗ ἀποσπᾷ ἀπὸ τοῦ πυθμένος τὰ ὄστρεα καὶ ῥίπτει αὐτὰ εἰς τὸν κάλαθον. Ὅταν τὸ βάθος ὑπερβαίνῃ τοὺς 30 πόδας ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ δύτου βυθίζεται ὁ μετὰ μηχανῆς. Ἀλλ' ἡ διὰ καταδυτικῶν μηχανῶν ἁλιεία ἐκτελεῖται μόνον ὑπὸ τῆς ἑταιρείας, ἐχούσης πρὸς τοῦτο μεγάλα πλοῖα καὶ πολυάριθμα πλοιάρια μετὰ πολυαρίθμου πληρώματος, δυτῶν καὶ ἄλλων ἐργατῶν.

Ὅταν ἐξαχθῶσι τὰ ὄστρεα ἀνοίγονται ὑπὸ ἰδιαιτέρων ἐργατῶν· τὸ κρέας τῶν μαργαριτοφόρων ὀστρέων ἀπορρίπτεται ὡς ἄχρηστον, μόνον δὲ ὁ «ὀφθαλμὸς», ἤτοι τὸ χονδρῶδες μέρος, ἀποξηραινόμενον εἶνε ἐδώδιμον. Ὁ μαργαρίτης εὑρίσκεται πάντοτε ἐν τῇ κάτω κόγχῃ τοῦ ὀστρέου παρὰ τῷ χονδρώδει μέρει τοῦ κρέατος. Οἱ ἁλιεῖς γινώσκουσι τοὺς μαργαρίτας ἐν πᾶσι τοῖς σταδίοις τῆς ἀναπτύξεώς των, κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς ῥευστὴν μάζαν, ἥτις ἐκρέει πιεζομένου διὰ τῶν δακτύλων τοῦ περιέχοντος αὐτὴν θύλακος, εἶτα δὲ ὡς μαλακὴν ζύμην ἢ ὡς νωπὸν τυρόν, καὶ τέλος ὡς τελείους μαργαρίτας. Γονιμώτατον εἶνε τὸ ὄστρεον κατὰ τὸ δεύτερον, τρίτον καὶ τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ μαργαρίτου δὲν εἶνε πάντοτε ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ὀστράκου, ἀπ' ἐναντίας δὲ οἱ μεγαλήτεροι μαργαρῖται εὑρίσκονται ἐνίοτε ἐν τοῖς νεαρωτέροις ὀστρέοις. Ἐν τοῖς ὀστρέοις, ἅτινα ἔχουσιν ἀνωτέραν τῶν τεσσάρων ἐτῶν ἡλικίαν, σπανίως εὑρίσκονται μαργαρῖται, διότι τὸ δέρμα τοῦ περιέχοντος αὐτοὺς θυλακίου γίνεται σὺν τῷ χρόνῳ λεπτότερον, τέλος δὲ ῥήγνυται, καὶ ὁ μαργαρίτης ἐκκυλίεται εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης.

Οἱ μαργαρῖται ἔχουσιν ἤδη μεγάλην ζήτησιν καὶ ἑπομένως μεγάλην τιμήν, ἐκ τούτου δὲ ἡ ἁλιεία αὐτῶν διενεργεῖται μετὰ μεγίστης δραστηριότητος, ἰδίᾳ παρὰ ταῖς δυτικαῖς ἀκταῖς τῆς Αὐστραλίας, παρὰ τῇ Thursday Island, ἐν τῷ ἀρχιπελάγει τοῦ Σουλοῦ, παρὰ ταῖς ἀκταῖς τῆς Κεϋλῶνος, ἐν τῷ περσικῷ κόλπῳ, καὶ παρὰ ταῖς ἀκταῖς τῆς Κάτω Καλιφορνίας. Οἱ μαργαρῖται πάντος εἴδους εὑρίσκουσιν ἀγοραστάς, ἐκτὸς τῶν κιτρίνων μαργαριτῶν. Οἱ ὡραῖοι μέλανες τῆς Καλιφορνίας μαργαρῖται πληρώνονται ἀκριβώτατα (ἕως 8,000 δολλαρίων ἕκαστος). Τὸ ὅλον ποσὸν τῶν πανταχοῦ ἁλιευομένων μαργαριτῶν ἐκτιμᾶται εἰς πέντε περίπου ἑκατομμύρια φράγκων, τὸ ἕκτον δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀναλογεῖ εἰς τὴν Κάτω Καλιφορνίαν.

κ. Α. Κ. εἰς Ἱεροσόλυμα. Οἱ Τόμοι θὰ σᾶς ἀποσταλῶσι κατ' αὐτάς, κ. Π. Σ. εἰς Ἄρταν, κ. Μ. Π. Ξ. εἰς Σεβαστούπολιν, κ. Ι. Ν. Π. εἰς Κορυτσά. Σᾶς εἴμεθα λίαν εὐγνώμονες διὰ τὰς ἐνεργείας σας καὶ εὐχόμεθα ὅπως καὶ ἄλλοι ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμά σας. — κ. Ι. Κ. Γ. εἰς Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Κ. Λ. εἰς Πικέτον. Ἐνεγράψαμεν καὶ θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὰς ὁδηγίας σας. — κ. Ν. Κ. εἰς Σινίππην. Ἐνεγράψαμεν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θὰ λαμβάνετε 6 τεύχη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Μ. Γ. Μ. εἰς Μελιτούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμότατα. — κ. Δ. Οἰκ. εἰς Μαγνησίαν. Καὶ τοὺς νέους ἐνεγράψαμεν καὶ προσεχῶς λαμβάνετε ἐπιστολήν μας. — κ. Ν. Ι. εἰς Τοῦρνο Μαγορέλλον, κ. Ν. Ν. εἰς Τ. Σεβερῖνον. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν.

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ — Ἐκ τοῦ τυπογραφείου καὶ τοῦ στοιχειοχυτηρίου διὰ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΛΙΝΟΥ ἐν Λειψίᾳ.
Χάρτης ἐκ τῆς Neue Papiermanufactur ἐν Στρασβούργῳ.